

Notat

Til Børne- og Ungdomsudvalget

Status på Børne- og ungdomsforvaltningens klimaarbejde

Københavns Kommune er miljøcertificeret efter den internationale standard ISO14001. Dette notat orienterer om miljøindsatsen i Børne- og Ungdomsforvaltningen (BUF) på områder, der udleder mest CO2 (mad, transport, bygninger og energi), samt for konkrete politiske beslutninger.

Indsatserne tager afsæt i de overordnede politiske prioriteringer af området, herunder Handleplan for grøn folkeskole, Biodiversitetsstrategien og Mad og måltidsstrategien.

Mad

I BUF er der stort fokus på indkøb af økologiske fødevarer i daginstitutioner, EAT og på madskolerne. Samlet set er BUF's økologiprocent på 90%, og der er en fortsat stigning i køkkener, der får det økologiske spisemærke i guld. Antallet af madskoler i Københavns Kommune vokser, og i 2023/24 åbner 8 nye madskoleproduktionskøkkener. I 2023 deltog to madskoler i et to måneders pilotprojekt om madspild, og disse skoler formåede i gennemsnit at reducere madspildet med 23% for hele året. Dertil har madskolerne fået en side på Boernemenuen.kk.dk, hvor de sammen med madkundskab, dagtilbud og KKFOer bl.a. kan finde klimavenlige opskrifter.

Sammenlagt har BUF reduceret CO2-udledningen fra mad med 18,5% siden 2018.

Transport

BUF er ansvarlig for transport af flere forskellige børn i byen, og der arbejdes derfor på flere fronter i at reducere CO2-udledningen. Fx kører fem udflytningsruter nu med elbusser, og flere ruter skal, i et pilotprojekt, omstilles til el. Her er ni ruter allerede udvalgt, og det er meldt ud til transport-leverandører. Minibusser, der bruges i spidsbelastning fra januar til april, skal også på sigt omstilles til el. Her foreligger der nedskalerings- og udskiftningsplan. I BUF arbejdes der ligeledes på at nedbringe antallet af børn, der køres rundt til specialtilbud og på at øge samkørslen mellem børn.

23-02-2024

Sagsnummer I F2
2023 - 14525

Dokumentnummer i F2
3922299

Sagsnummer i eDoc
2023-0360231

Sagsbehandler
Ane Rottbøll Jørgensen

Bygninger

BUF arbejder på at skabe fysiske rammer, der er bæredygtige og samtidig fremmer børns dannelse og læring inden for miljø og klima. I 2023 påbegyndte Kapacitet arbejdet med at styrke det bæredygtige fokus i funktionsprogrammerne. Her er fokus særligt på biodiversitet i indretning af udearealer, synlige visninger af bæredygtige tiltag i byggeri samt synlige visninger af bæredygtig drift og mulighed for interaktivitet i pædagogiske aktiviteter.

I nybyggeri af skoler og institutioner arbejdes der henimod mere cirkulær økonomi og CO₂-neutralitet. Således er mere end 25 projekter på vej mod DGNB-Guld. I 2022 stod Børnehuset på Else Alfelts Vej færdigt som kommunens første DGNB-Guld certificerede byggeri.

Energi

Generelt er der fokus på at reducere energiforbruget lokalt på institutioner og skoler. Energiteamet i BUF overvåger energiforbruget og superviserer lokale ledere og driftsfolk med praktisk og teknisk hjælp. Med midler fra budget 2023 er der igangsat et arbejde med energirigtig adfærd i skoler og daginstitutioner, hvor Energiteamet og ABU sammen udvikler materiale til undervisning og pædagogiske aktiviteter, som vil blive sat i spil i løbet af 2024.

Det samlede el-, fjernvarme og vandforbrug er i perioden 2019-2023 reduceret med hhv. 11%, 7% og 15%. Reduktionerne er bl.a. et resultat af udskiftning af motorer på ventilationsanlæg og mere energivenlig belysning, en energioptimerende indsats af varmekonsumet samt udskiftning til berøringsfrie armaturer.

Tabel 1: Eksempler på vedtaget klimainitiativer i BUF

Klimainitiativ	Vedtaget
Planlægningsbevilling til screening af containerområde	Overførelsessag 21/22
Handleplan for grøn folkeskole	December 22
CO ₂ -venlige måltider på skole- og institutionsområdet	Oktober/november 23
Københavns Kommunes håndtering af energispareplanen	September 22
Klimainvestering I - Adfærdsunderstøttende indsatser og tekniske løsninger	Overførelsessag 22/23
Klimainvestering I - Mindre kørsel af børn i dagtilbud	Overførelsessag 22/23
Klimainvestering II - Mindre kørsel af elever i specialtilbud og modtagerklasser	Overførelsessag 22/23
Anlægsbevilling til etablering af containerløsning	Budget 23
Skolehaver Ellebjerg og De Glade Rødder	Budget 24
Styrket Åben Skole	Budget 24
CO ₂ -neutralt dagtilbud i Ørestad	Budget 24

Bilag

1. Miljøstatus for BUF 2023
2. Statestikrapport for Afdelingen for Bæredygtig Udvikling 2023

Status for Miljø og Klima BUF 2023

Gør det miljømæssigt bæredygtige til hverdagspraksis for alle børn hver dag, som bidrag til at styrke børnenes faglighed og til skabelse af miljøforbedringer

Københavns Kommune
Børne- og Ungdomsforvaltningen
Januar 2024

Indledning

Forord

Københavns Kommune er miljøcertificeret efter den internationale standard ISO14001. Det medfører at BUF hvert år skal gøre status over miljøarbejdet i organisationen.

Den årlige status giver et tværgående helhedsbillede af status, udfordringer og muligheder i forhold til de miljø- og klimaaftager, som tilfalder skoler og daginstitutioner. Det er ikke en komplet redegørelse for alle aktiviteter, men har til formål at give topledelsen i BUF et oplyst grundlag til at sætte retning for handlinger - på tværs af indsatser og fagområder.

BUF's miljø- og klimastatus udarbejdes på baggrund af både ekstern og intern miljøaudit (evaluering) af miljøarbejdet i BUF samt Miljøteamets løbende dialog med centrale aktører. Denne status indgår som input til Københavns Kommunes samlede evaluering i forbindelse med kommunens miljøcertificering.

God læselyst

Hilsen
Miljøteamet i BUF
Januar 2024

- *“Som offentlig virksomhed, myndighed og samarbejdspartner skal kommunen forebygge miljøforringelser og reducere miljøbelastningen lokalt og globalt, samt mindske ressourceforbruget.”*
- *“Kommunens egne forvaltninger, institutioner og virksomheder skal være miljøcertificerede.”*
- *“Kommunen skal indarbejde miljøhensyn i alle sektorer, planer og beslutninger, og sikre at ord omsættes til handling.”*

KK's Miljøpolitik

Miljømæssig Bæredygtighed

Miljø er et bredt begreb, som bl.a. favner klima, biodiversitet, økologi, cirkulær økonomi, og børns læring om klimavenlig adfærd. Det betyder at ikke alle miljøforbedringer kan måles i CO₂, men det gør det ikke mindre vigtigt, bare sværere at måle på.

I denne status ses på de to væsentligste miljøpåvirkninger i BUF. Det er dels den direkte påvirkning, gennem forbrug af ressourcer, fx el og vand, dels den indirekte påvirkning, som sker ved påvirkning og uddannelse af den næste generation til en mere miljørigtig adfærd. Gennem BUF's forbrug og handlinger bidrager BUF således til både FN's Verdensmål 4 (Lige adgang til kvalitetsuddannelse) og Verdensmål 12 (Bæredygtigt forbrug).

Ved at arbejde for en mere bæredygtig indretning og drift af skoler og institutioner, samt inddrage børnene i dette, har BUF en unik mulighed for både at opnå miljøforbedringer og lære børnene om miljø, klima og bæredygtighed. Bygningerne og udearealerne samt driften af disse, udgør nemlig et læringsrum i form af et dagligt “levende værksted” for børnene. Det understøtter en bæredygtig hverdagspraksis for alle børn hver dag, og giver både ejerskab og mulighed for, at børnene bliver en del af løsningerne - Dermed understøttes Københavns Kommunes miljøpolitik.

Systematik i miljøarbejdet

Miljøcertificering

Københavns Kommune har en ambition om at skabe en grønnere, renere og bæredygtig hovedstad. Derfor er Københavns Kommune miljøcertificeret efter den internationale standard ISO14001.

Certificeringen går på tværs af alle syv forvaltninger, og hjælper os med at fastholde, et systematisk arbejde med miljø. Det er med til at vi efterlever gældende miljøkrav, implementerer kommunens miljømål samt skaber de nødvendige miljøforbedringer.

Miljøcertificeringen understøtter således linjeledelsen i effektiv implementering af miljømål og -krav, så det samtidig er værdiskabende for skoler og daginstitutioners pædagogiske praksis.

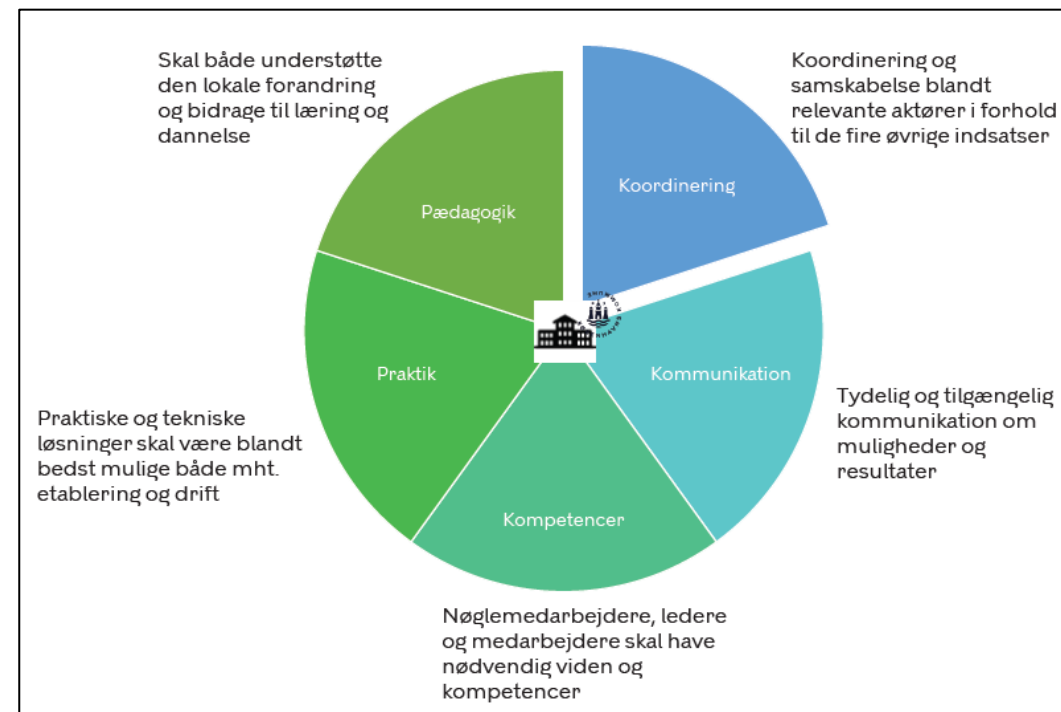
Miljøaudit

Med certificering efter ISO14001 følger et krav om årlig miljøaudit. Miljøaudit er et implementeringstjek af kommunale krav, planer, mål og strategier, samt af gældende miljølovgivning. Med audit undersøges status, udfordringer og muligheder på skoler, institutioner og i centralforvaltningen. Det sker via dialoger med centrale aktører, møder med skole- og institutionsledere, elektronisk selvevaluering, samt dataindsamling fra centrale kilder. Det udgør samlet set grundlaget for denne Miljøstatus.

De fem handlegreb

Systematikken i arbejdet med værdiskabende support til skoler og institutioner bygger på Whole School principperne. Så for at understøtte skoler og institutioner med de miljørelaterede opgaver, arbejdes ud fra "De fem handlegreb", som udgør supportpakker til de lokale enheder. Hensigten er at finde skalerbare løsninger, som kan implementeres og tilpasses lokalt med on-site support, hvor pædagogiske og praktiske indsatser går hånd-i-hånd.

De fem handlegreb

Konklusion

Det går godt

Engagementet og interessen for miljøarbejdet med børnene er stort på både skoler og institutioner. Generelt er arbejdet med miljø godt integreret i den daglige drift, både i forhold til børn og unges læring og i driften af bygninger og udearealer.

Miljøbevidstheden er særlig høj blandt pædagoger og lærere, hvor der er mange ildsjæle, som arbejder meget aktivt med miljø, bæredygtighed og natur med børnene. Hvilket understøttes ved, at miljøopgaver og supportmuligheder kommunikerer direkte gennem ledelsesstrengen, dermed er en klar linje fra centralforvaltning til områdeledelse og de lokale enheder omkring miljøforhold.

Der er opnået særligt gode resultater, der hvor institutioners og skolers opgaver har været understøttet af samtænkte supportpakker og personbåret support til de konkrete problemer og besluttede forandringer.

De samtænkte supportpakker giver en effektiv implementering af målsætningerne i skoler og daginstitutioner med færrest mulige mer-opgaver til de lokale ledere og medarbejdere. Det resulterer i en mere miljørigtig drift, som understøtter gode rammer for pædagogik, læring og trivsel.

Der er rum for mere

Der er således et godt udgangspunkt for fortsat at arbejde med de miljømæssige forpligtigelser i institutioner og skoler. Et arbejde der kan føre til, at det miljømæssigt bæredygtige bliver hverdagspraksis for alle børn hver dag, og dermed både bidrager til at styrke børnenes faglighed og skabe miljøforbedringer.

Overordnet vurderes det, at ledelsen af miljørelaterede indsatser passer til organisationens drift og kultur, og opfylder kravene i ISO14001 standarden, idet systemet er egnet og tilstrækkeligt. Dog er der mulighed for, at systemet kan bruges mere effektivt i forhold til at nå de politisk besluttede miljømålsætninger, og samtidig give værdi for BUF's kernerdrift. Derfor anbefales følgende retninger for handlinger for at fastholde og styrke BUF's arbejde med miljømæssig bæredygtighed på skoler og institutioner

Mulighed for styrket indsats

RETNINGER	INDSATSER
Skab et miljømæssigt bæredygtig BUF	Arbejde for, at børnene kan benytte de lokale bygninger og arealer som "levende værksteder", og at de gennem inddragelse i den daglige drift kan bidrage til skabelsen af miljømæssig bæredygtige skoler og institutioner
	Arbejde for at fastholde og videreudvikle en samlet model og systematik for understøttelse af arbejdet med miljømæssig bæredygtighed på skoler og institutioner
	Arbejde for at styrke supporten til skoler og institutioner via on-site support, og intern vidensdeling
Styrk miljøbevidstheden i centrale funktioner	Arbejde for at overvejelser om miljøforhold og -muligheder systematisk indtænkes og tydeliggøres i BUF's strategiske beslutninger og fysiske forandringer
	Arbejde for at styrke den interne kommunikation om miljø og klima blandt medarbejdere og ledere
Styrk muligheden for at følge effekten af indsatser	Arbejde for at sikre data-tilgængelighed for BUF's enheder, så effekten af indsatser kan følges

Dannelse og Læring

Krav og målsætninger

Vi skal styrke børn og unges viden og handlemuligheder i forhold til bæredygtig udvikling og inspirere dem til at inddrage miljøet i deres hverdag (*KK's miljøpolitik*)

Børn og unge skal møde klimaforandringer og den grønne omstilling med selvtillid og handlekompetence, og emner som klima skal have plads. Endvidere skal eleverne have skærpet deres bevidsthed om naturen og klimaets forandring (*BUU Strategien*)

Status

Børn og unge ser bæredygtighedsudfordringer som en af de vigtigste udfordringer, som de skal klædes på til at håndtere. De har stor viden om hvad problemet er, og ønsker at være en del af løsningen både nu og i fremtiden.

De enkelte skoler og daginstitutioner har stor interesse og engagement i miljø- og klimaarbejdet med børnene. Der arbejdes støt og godt med den pædagogiske læring, hvor affald, energi og bæredygtighed står højt på agendaen. Der er gode eksempler på, at børnene inddrages i miljøarbejdet, og Afdelingen for Bæredygtig Udvikling tilbyder konkrete materialer, der understøtter den lokale grønne omstilling.

Børneinddragelse i miljøarbejdet forgår dog ikke som en systematisk indsats i den pædagogiske praksis. Og mere end en tredjedel af skoler og institutioner vil gerne arbejde mere med miljø i deres daglige praksis.

Med "Handleplan for Grøn Folkeskole" har skolerne fået et katalog med inspiration til, hvordan de lokalt kan sætte ekstra fart på arbejdet med at blive en grøn skole. I 2023 fik skolerne tilbud om personlig rådgivning til at benytte kataloget. Skolerne satte stor pris på den direkte dialog om deres lokale praksis.

Videre er der i 2023 igangsat en indsats for at øge fokus på at understøtte læring om miljømæssig bæredygtighed gennem den fysiske indretning via Funktionsprogrammerne.

Udfordringer

- At øge kendskabet til de allerede eksisterende supportmuligheder og pædagogiske tilbud.
- Samtænkning af den fysiske bygnings- og arealdrift med pædagogisk praksis både på skoler og institutioner samt ved de forvaltningsmæssige supportfunktioner.
- Ressourcer til at styrke en personbåret support til institutionerne og skolers lokale grønne omstilling, herunder fastholde support til Grøn Handleplan.

Muligheder

- Styrket brug af egne bygninger og udearealer til daglig læring med hands-on undervisning.
- Udvikle indsatser under Klimaplan35 om børns (ud)dannelse i klimarigtig adfærd

Central aktør i BUF

CPH & ARC & ARC

Miljøbevidsthed og Kompetencer

Krav og målsætninger

Vi skal indhente viden og opbygge miljøkompetence hos medarbejderne i kommunen (*KK's miljøpolitik*)

Vi skal indarbejde miljøhensyn i alle sektorer, planer og beslutninger, og sikre at ord omsættes til handling (*KK's miljøpolitik*)

Status

Grundlaget for at kunne understøtte børnenes handlekompetencer inden for miljø og klima er, at de voksne har viden og kompetencer på området. Det gælder både i den direkte pædagogiske praksis, samt den centrale understøttende forvaltning.

Miljø og klima er blevet en af KK's fire strategiske dagsordner, og dermed blevet en obligatorisk del af KK's on boarding af alle nye ledere. Det betyder at alle nye ledere, både centrale og decentrale ledere, skal gennemgå et e-learning om miljø og klima. For de decentrale ledere på skoler og institutioner understøttes dette ved den årlige interne miljøaudit, hvor der sættes fokus på krav og support muligheder.

Omkring halvdelen af skoler og institutioner vurderer, at de har brug for mere viden for at kunne arbejde med miljø i deres pædagogiske praksis.

Udfordringer

- At formidle den strategiske dagsorden om miljø og klima til allerede ansatte ledere, særligt i central forvaltningen
- At ansvaret for bygninger ikke er vægtet i særlig grad i on boarding forløbet for ledere på skoler og institutioner

Muligheder

- At styrke fokus på miljø og klima i den generelle ledelsesudvikling, både for centrale og decentrale ledere.

Central aktør i BUF

CPH

Energi og Vand

Krav og målsætninger

Vi skal frem til 2025 reducere energiforbruget i kommunale bygninger med 40% i forhold til 2010 (*Klimaplanen KBH2025*)

Vi skal tydeliggøre forbruget for brugerne, have energioptimal drift og have en strømlinet driftsorganisation (*Energistrategien*)

Energistrategi for
Københavns Kommunes
ejendomme

2022

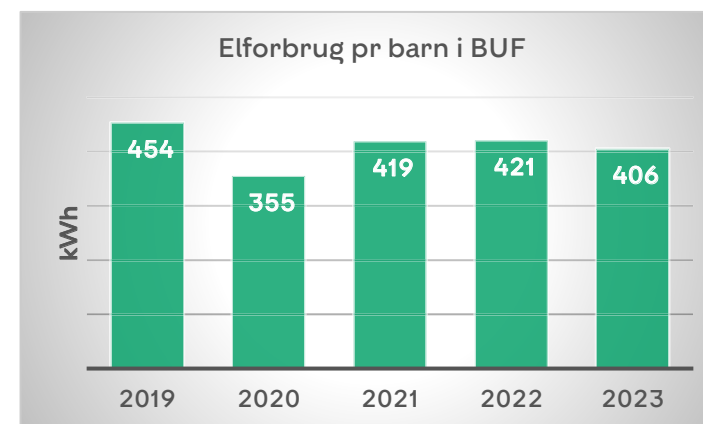
Status

Generelt er der god fokus på og vilje til at reducere unødigt energiforbrug lokalt på institutioner og skoler. Der er stor interesse for de pædagogiske tilbud som understøtter børnenes viden om energi og klima. Herudover giver det gode resultater, at Energiteamet i BUF overvåger energiforbruget og tager direkte dialog med lokale ledere og driftsfolk i forhold til at give praktisk og teknisk hjælp direkte til skoler og institutioner.

Mange institutioner og skoler vurderer selv, at de har gode vaner i forhold til at slukke og lukke for unødvendigt el-, vand- og varmeforbrug. Samtidig ønsker mange skoler og institutioner mere viden om, hvordan de kan gøre mere for miljøet i deres daglige praksis sammen med børnene. Med midler fra budget 2023 er nu igangsat et arbejde med energirigtig adfærd i skoler og daginstitutioner. Således er Energiteamet og ABU i samarbejde ved at udvikle materialer til undervisning i skolerne, og pædagogiske aktiviteter til daginstitutionerne. Materialerne tager udgangspunkt i de bygninger børnene opholder sig i, og kobler pædagogiske aktiviteter med det lokale arbejde med tekniske forbedringer. Materialerne vil blive sat i spil i løbet af 2024.

Elforbrug

Det samlede elforbrug er i perioden 2019-2023 reduceret med ca. 11%. Reduktionen er bl.a. sket ved udskiftning af motorer på ventilationsanlæg, samt udskiftning af belysning til mere energivenlige alternativer fx LED.

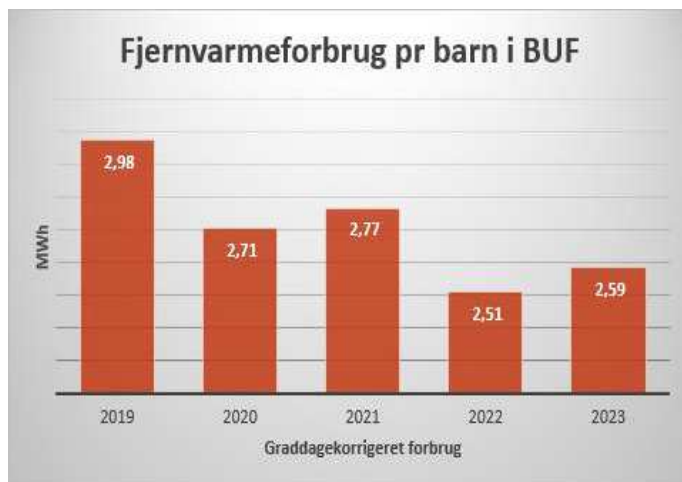

Energi og Vand

Fjernvarmeforbrug

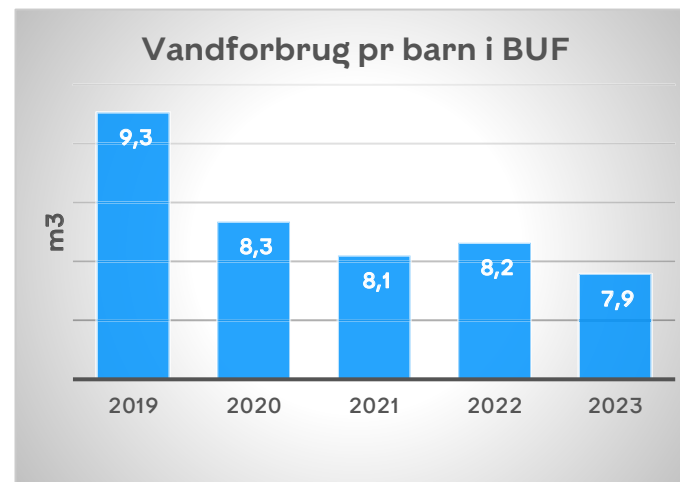
Det samlede fjernvarmeforbrug er i perioden 2019-2023 reduceret med ca. 7 %. Der har været en forhøjet opmærksomhed på energiforbrug i BUF, og en indsats for at energioptimere varmeforbruget i vores bygninger som helhed.

Det skal bemærkes, at datagrundlaget for beregningerne er estimeret ud fra et begrænset antal målere.

Vandforbrug

Det samlede vandforbrug er i perioden 2019-2023 reduceret med ca 15%. Det er bl.a. sket som følge af et vandspareprojekt omhandlende udskiftning af håndvask armaturer til berøringsfrie modeller, samt en forøget indsats for at begrænse vandspild.

Udfordringer

- Det er særlig svært at få data for 3. mandslejemål og selvejende enheder i egne bygninger.
- Der er stadig ældre bygninger med behov for forbedringer for at opnå optimal klimaskærm.

Muligheder

- Projektet Energirigtig adfærd kan styrke børnenes handlekompetencer og bidrage til reduktion af energiforbruget i skoler og institutioner
- At øge opmærksomheden på energiforbrug i skolerne ved at viderebehandle resultaterne fra Real Dania projektet med en KK indeklimastrategi

Central aktør i BUF

Energiteamet i BUF

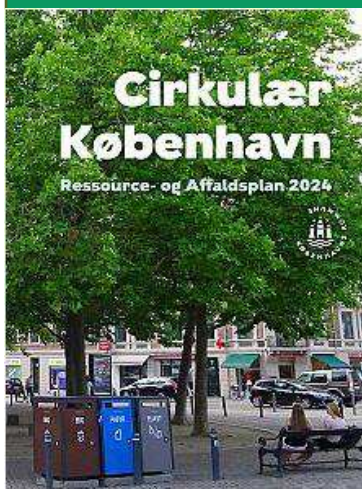

Affald

Krav og målsætninger

Vi skal sikre at 70% af husholdningsaffaldet og det lette erhvervsaffald fra de kommunale enheder genanvendes. (*Cirkulær København 2024*)

Affaldsproducerende virksomheder skal sortere deres affald. (*Affaldsbekendtgørelsen BEK 2159 kap. 9*)

Status

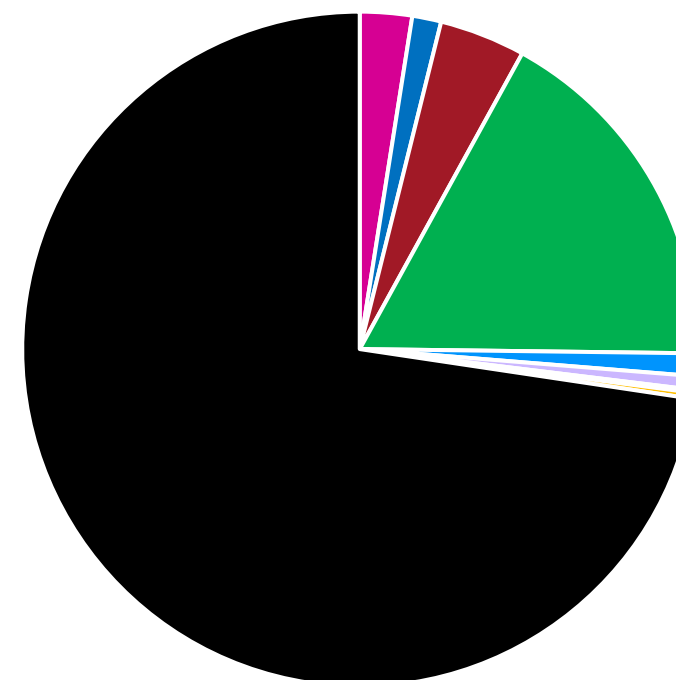
Generelt er der god fokus på affaldssortering, og der er stor interesse for de pædagogiske tilbud fra Afdelingen for Bæredygtig Udvikling. Flere institutioner og skoler arbejder bevidst med genbrug fx ved etablering af byttestationer. Der arbejdes generelt med affaldssortering som en del af hverdagspraksissen med børnene.

Alle institutioner og skoler har fået tilbudt indendørs sorteringsspande i de nationale farver og med korrekte affaldspiktogrammer fra Affaldsteamet i Bygningsdrift. 99% af skolerne og 95% af institutionerne har taget imod spande.

Der er dog stadig potentiale for forbedring. Tilsyn med 8 skoler har vist potentiale for bedre sortering på skolerne generelt og i forbindelse med den årlige miljøcertificeringsproces 2023 fik 2 skoler en anmærkning om, at deres sortering skulle forbedres. Desuden ses det på diagrammet til højre, at målet om 70% genanvendelse endnu ikke er nået.

I 2023 er der sat gang i arbejdet for sikre gode containerpladser til den lovpligtige affaldssortering på skoler og institutioner. Der er på baggrund af screening bevilget midler til udbedring af containerrum på 30 skoler i budget 2024. Det forventes ikke, at der bliver behov for flere midler til skoler. I 2023 er 2/3 af alle institutioner screenet. Der er bevilget midler til udbedring af containerrum på 50 institutioner i budget 2024, og der søges midler til udbedring af flere institutioner i budget 2025.

Fordeling af affald fra BUF på fraktioner 2023

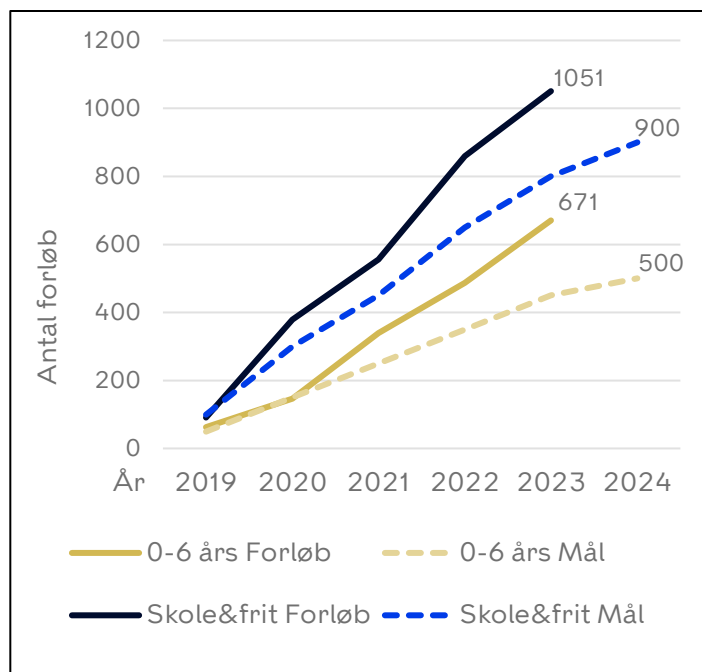
- Plast, mad- og drikkekartoner
- Papir
- Pap
- Madaffald
- Jern Og Metal
- Glas
- Farligt Affald
- Elektronik
- Restaffald

Affald

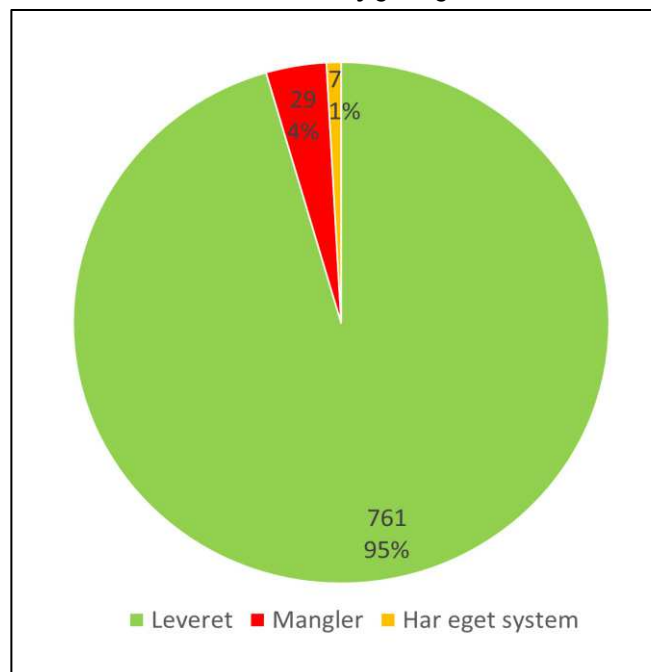
Antal pædagogiske børneforløb

Med indsats 4.5 i Cirkulær KBH blev der sat et mål om, at give børn i byens skoler og institutioner en grundlæggende ressourcebevidsthed. Det skulle bl.a. ske gennem pædagogiske børneforløb om affaldssortering. De udviklede forløb har været en succes, og målene for deltagelse er blevet overgået, som det ses herunder.

Levering af indendørs affaldsspande

I indsats 1.5 i Cirkulær KBH var det et mål at opstille korrekt sorteringsmateriel i alle skoler og institutioner, som et bidrag til at borgerne får den rette rutine for kildesortering. Affaldsteamet har leveret sorteringsspande til 95% af enhederne, mens 1% har indført deres egne løsninger. Som det fremgår herunder udestår blot 4% af enhederne, hvilket primært skyldes, at de er under større ombygninger.

Udfordringer

- Etablering og drift af affaldssortering i personalerum og faglokaler på skoler.
- Indførelse af affaldssortering i selvejende institutioner, 3. mandslejemål, udflytter-institutioner, og hos enheder med pladsmangel
- Fastholdelse af en god sorteringskultur hos børn og voksne på skoler og institutioner.

Muligheder

- Udnyttelse af det gode engagement blandt lærere og pædagoger til at blive endnu bedre til affaldssortering og ressourceudnyttelse
- Bedre affaldsdata-overblik via ressourcer i BUF giver mulighed for at følge udvikling nærmere og målrette indsatser på skoler og institutioner.
- Øget kontrollering af affaldsdata giver mulighed for at spare midler og udvikle bedre løsninger på sigt.
- Fastholdelse af en minimeret pædagogisk indsats vis Ressource og Affaldsplan 2030.

Central aktør i BUF

Affaldsteamet i BUF & Affaldsindsatsen i ABU

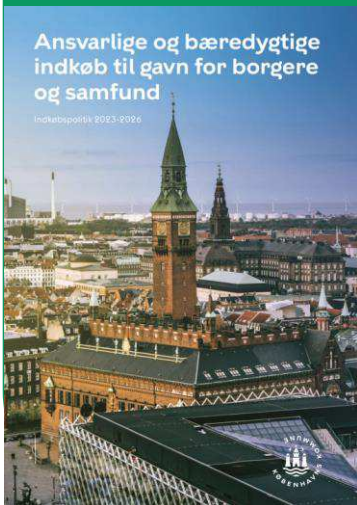
Indkøb

Krav og målsætninger

Vi skal reducere kommunens CO₂-aftryk gennem indkøb, samt indkøbe miljømæssigt bæredygtigt og aktivt påvirke markedet via efterspørgslen på miljøvenlige produkter (*Indkøbspolitikken*)

Ansvarlige og bæredygtige indkøb til gavn for borgere og samfund

Indkøbspolitik 2023-2026

Status

Skoler og institutioner har stor vilje til og opmærksomhed på at købe det mest miljørigtige og miljømærkede varer inden for deres lokale økonomiske ramme. De forventer, at de nødvendige krav i relation til miljø og bæredygtighed er indarbejdet i alle varer i kommunens indkøbsportal, Kvantum. I 2023 blev i Kvantum tilføjet en række oplysninger, som gør det nemmere for indkøberne at træffe bæredygtige valg.

Strategisk Indkøb i BUF er begyndt at arbejde mere målrettet på, at få enhederne til at benytte sig af de fælleskommunale aftaler, så de indarbejdede krav til bæredygtighed udnyttes gennem indkøbet.

BUF har kontraktansvaret for fødevarerudbuddet, og har dermed særlig mulighed for at påvirke markedet og indkøbet af fødevarer. Den nuværende fødevarerkontrakt er 100 % økologisk, har indarbejdet en klimavægtning af produkterne, og der er stillet krav til fokus på madspild i grossistledet, samt til fødevarer i sæson og diversitet.

For hele KK viser analyser af fødevarerindkøbet, at der er et fald på 13% i købet af animalsk fedtstof siden 2022, samt en stigning i køb af vare i sæson. Stigningen ses fx ved, at der i 2022 blev købt 26 forskellige æblesorter, og i 2023 var antallet af sorter oppe på 37 sorter.

Udfordringer

- I forbindelse med Klimaplan 2035 arbejdes med tiltag for CO₂-reduktion i alle indkøbskategorier i KK. Det kan fordyre enkelte produkter, hvilket kan være svært at kommunikere til skoler og institutioner.

Muligheder

- I forbindelse med det nye fødevarerudbud, der skal træde i kraft i 2025, er der mulighed for at implementere nye grønne tiltag.
- I 2024 bliver det muligt at følge forvaltningens indkøb af miljømærkede vare.
- I forbindelse med udbuddet på frugt og grønt til EAT, er der blevet arbejdet på et dynamisk indkøbssystem, hvor landmændene kan byde direkte på udbuddene. Disse udbud vil blive udarbejdet løbende og kan derfor leve op til nye bæredygtighedsrav i perioden.

Central aktør i BUF

Budget & Regnskab

Mad og Måltid

Krav og målsætninger

Den gennemsnitlige økologiprocent skal være 90%, og alle enheder skal have det økologiske spisemærke i guld i 2025

Madspildet skal reduceres med 50% i kommunens offentlige køkkener inden 2030, og de første 15% skal være nået inden 2025

Klimabelastningen ved de kommunale måltider skal reduceres 25% inden 2025 (*Mad- og Måltidsstrategien*)

Fra sommeren 2024 må køkkener i BUF ikke længere bruge rødt kød (*Besluttet i BR efteråret 2023*).

Bilag 1

Status

Der er stor fokus på indkøb af økologiske fødevarer til bospisning af børnene i daginstitutionerne, og via EAT på skolerne samt i madskolerne. Samlet set ligger økologiprocenten på 90% i BUF, hvilket er en fastholdelse fra 2021. Og der ses en fortsat stigning i køkkener, der får det økologiske spisemærke i guld. BUF er nu oppe på 360 guld spisemærker. Samtidig har BUF reduceret CO_{2e} -udledningen med 18,5% siden 2018.

Der er stor begejstring i institutionerne for forløb hos Meyers Madhus, hvor der er fokus på både økologi, madspild, CO₂-aftryk, årstidens fødevarer og børnenes mad-mod. Generelt er engagementet stort hos køkkenpersonalet, og det smitter af på resten af institutionen og kommer dermed børnene til gode.

Antallet af madskoler i Københavns Kommune vokser, og i 2023/24 åbner 8 nye madskoleproduktionskøkkener. I 2023 deltog to madskoler i et tre måneders pilotprojekt om madspiltsreduktion. I gennemsnit lykkedes det skolerne at reducere madspildet med 23%. Endvidere har madskolerne fået en side på Boernemenuen.kk.dk, hvor madskolerne, sammen med madkundskab, dagtilbud og KKFOer kan finde bl.a. klimavenlige opskrifter og info til madskolerne, som f.eks. den nye madskoleguide.

Udfordringer

- Manglende finansiering af prioritering af økologi i madkundskab.
- Stigende fødevarerpriser kan få betydning for økologi.
- Manglende pædagogisk prioritering af frokostmåltidet på skolerne har betydning for madspildet og børnenes sundhed, læring, trivsel.

Muligheder

- At fortsætte med skræddersyede rådgivningsforløb til at hjælpe med mere sund og klimavenlig mad og køkkendrift.
- Deltagelse i EU-projekt School Food 4 Change hvor der arbejdes med at styrke sunde og klimavenlige måltider, samt skabe bedre rammer for maddannelse og læring på skoler og i daginstitutioner.
- Indarbejde resultaterne fra forskningsprojektet om madspild i forsyningskæden, i det kommende fødevarerudbud.

Central aktør i BUF

Skole, Mad og Kompetenceudvikling

Bynatur og Biodiversitet

Krav og målsætninger

Omfanget af natur skal øges, vi skal have grønnere skolegårde og legepladser til daginstitutioner. Kvaliteten af de grønne områder skal styrkes, og der skal arbejdes for større variation i beplantningen og dermed større biodiversitet. (*Bynatur i København*)

Der skal igangsættes nye formidlings- og læringsinitiativer med særlig fokus på læring hos børn og unge, samt at de eksisterende grønne driftskompetencer skal udnyttes optimalt. (*Bynatur i København*)

Der skal plantes flere træer, samt sikres høj faglig pleje og forvaltning af træer på alle kommunale arealer. (*Træpolitikken*)

Der skal sikres daglig mulighed for oplevelser med biodiversitet (*Biodiversitetsstrategien*)

Status

Mange institutioner og skoler vil gerne udvikle deres pædagogiske uderum til bedre at kunne understøtte børnenes erfaringer med naturen. De fleste daginstitutioners uderum rummer naturoplevelser i form af beplantede legeområder til naturformidlings- og legeaktiviteter. Det er bl.a. en følge af forvaltningens indsats. F.eks. Kan nævnes at Studsgården i 2023 fik etableret en miniskov af frugt bærende træer og buske som blev genanvendt fra et andet projekt, og Krummerne fik etableret stærekasser, egernkasser, kvashegn, kompostbunke samt beplantning med fokus på biodiversitet.

Skolernes uderum er mere udfordret i forhold til at rumme gode naturoplevelser. Det skyldes, at der er meget færre kvadratmeter pr. barn på skolernes udearealer end på daginstitutionernes. Der er desuden færre kvadratmeter pr. barn i København end i resten af Danmark. Dette medfører mindre plads til beplantning og at beplantningen får hårde vilkår. Det er svært at ændre, fordi det er omkostningstungt at omdanne eksisterende asfalt til et levedygtigt grønt areal og efterfølgende drifte det.

Formidling i og om naturen indgår i den daglige praksis i daginstitutionerne som en naturlig del af læreplanstemaet "Natur, miljø og science". En praksis som Afdelingen for Bæredygtig Udvikling understøtter med tilbud og materialer. Tilbud som årligt benyttes af omkring 100.000 børn, pædagoger og lærere.

Udfordringer

- Sparsom plads og dermed intensiv brug af udearealerne stiller krav til robustheden af de grønne arealer og deres beplantning.
- Manglende ressourcer og kompetencer til drift og pleje af pædagogiske uderum, så rummene bedre anvendes til naturformidlings- og legeaktiviteter.
- Overdragelse fra byggeri-projekt til drift og pædagogisk praksis.

Muligheder

- Den nye biodiversitetsstrategi understøtter etablering af mere biodiversitet i forbindelse med byggeri og anlæg af udearealer på skoler og institutioner
- Styrke fokus i Funktionsprogrammerne på biodiversitet i indretning af udearealerne
- Styrket samarbejde på tværs af fagteams, med henblik på øget samtænkning af praktisk etablering med drift og pædagogisk praksis vil kunne øge anvendelsen i den pædagogiske praksis.

Central aktør i BUF

Team Pædagogiske Uderum, Gårdmandskorpset, Afdelingen for Bæredygtig Udvikling

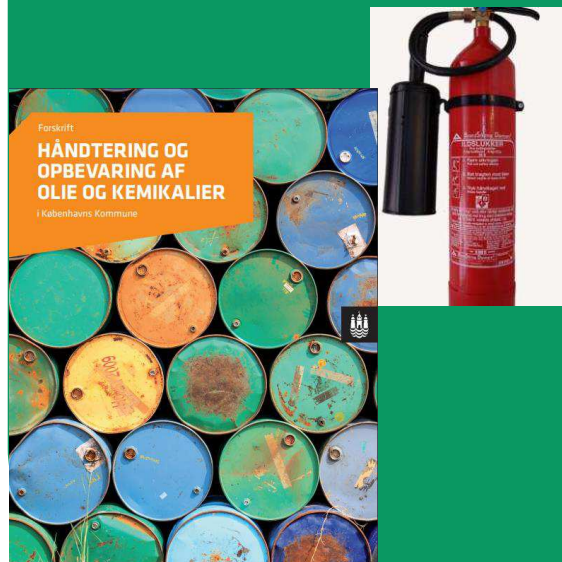

Sikkerhed og Beredskab

Krav og målsætninger

Alle færemærkede produkter skal være mærket med de nye færemærker og opbevares korrekt. (Lovkrav)

I BUF skal der gennemføres 2 årlige beredskabsøvelser, som skal evalueres skriftligt, og brandudstyr skal efterses årligt. (HSU, 1999)

Status

Brandberedskab

Daginstitutionerne har fortsat udfordringer med brandberedskabet. Dog ses en fortsat stigning i antallet af daginstitutioner, der både gennemfører to årlige brandøvelser og følger øvelserne op med en skriftlig evaluering. I 2023 er sker dette på 83% af institutionerne.

I 2023 skiftede KK leverandør på brandmateriel. Det har givet anledning til ekstra udfordringer, fordi overgangen betød tab af informationer om eftersyn af materiel. En udfordring som forventes løst i 2024.

Der er udarbejdet kommunikationsmateriale om brandberedskab målrettet institutioner og skoler, som er formidlet på Opgaveportalen. I regi af miljøcertificeringen er der på tværs af alle forvaltningerne udarbejdet en miljøtjekliste, hvori kemi og brandberedskab indgår. Et materiale som skoler og institutioner har fundet meget brugbart.

Færemærkede produkter

Der er i 2023 ved den eksterne miljøaudit ikke givet anmærkninger vedrørende opbevaring og håndtering af færemærket kemi. Formentlig fordi at indsatsen for at øge viden om kravene har haft en god effekt. Fastholdelse af korrekt kemikaliehåndtering og opbevaring, kræver en løbende opmærksomhed, da denne ofte er båret af lokale nøglemedarbejders kompetencer og viden og skal vedligeholdes.

Udfordringer

- Der er ikke den nødvendige viden og kompetencer lokalt i forhold til efterlevelse af lovkravene fx mht. spærring af branddøre og tekniskskabe, eftersyn af brandmateriel og gennemførelse af brandøvelser.

Muligheder

- Opfølgning på eftersyn af brandmateriel via data fra leverandøren kan nu formidles til ledelsesstrengen.

Central aktør i BUF

Det pædagogiske tilsyn, Beredskabsenheden og MED-sekretariatet

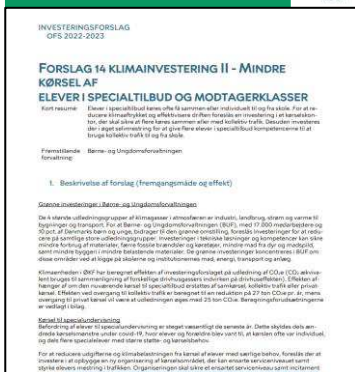

Transport

Krav og målsætninger

Kravet om at nedbringe udgifterne kan medføre reduktion i CO₂ udledning (effektiviseringscase i BUF)

Status

BUF er ansvarlig for transport af flere forskellige børn i byen. Det drejer sig om udflytter-institutioner, der kører til og fra udflytter-adresse, institutioner der kører på tur i spidsbelastningssituationer, børn der må køres, hvis institutionsbygninger lukkes eller ombygges og børn i speciel-tilbud, som transporteres med taxakørsel rundt i byen.

5 udflytningsruter køres nu med El-busser. Flere ruter skal som et pilotprojekt udvælges til at omstilles til el. Ni ruter er allerede udvalgt og det er meldt ud til transport-leverandører.

Minibusser, der bruges i spidsbelastning fra januar til april skal på sigt også omstilles til el-busser.

I BUF arbejdes der for at nedbringe antallet af børn, der køres rundt til specialtilbud og for at øge samkørsel mellem børn. Mindre kørsel vil give mindre CO₂-udledning og bidrage til at reducere klimaforandringer.

Udfordringer

- Fakturering for specialkørsel fastsættes via antal minutter bilerne har kørt, så det kan svære svært at vurdere hvordan udgifter og dermed udledninger fra specialkørsel kan påvirkes positivt.
- Det skal udregnes, hvor stor CO₂ -reduktionen bliver med omstilling til el-busser.

Muligheder

- Efter 2024 kan kørselskontoret vurdere, om antallet af børn der køres til specialtilbud er steget eller falder fra 2023-2024, det er ikke før blevet målt.

Central aktør i BUF

Kørselskontoret

Byggeri og Anlæg

Krav og målsætninger

Alle nybyggerier for over 20 mio. skal DGNB-certificeres til guld og renoveringer til sølv.

Alle bygge-, renoverings- og anlægsprojekter for under 20 mio. skal ske efter MBA21. (Besluttet i BR 2022).

Status

Københavns Kommune arbejder for at skabe fysiske rammer, der er bæredygtige og samtidig fremmer børns dannelse og læring inden for miljø og klima. I 2023 startede Kapacitet derfor et målrettet arbejde for at styrke fokus i Funktionsprogrammerne på at skabe fysiske rammer, der understøtter den pædagogiske praksis inden for bæredygtighed i skoler og daginstitutioner. Her er særligt fokus på tre spor:

- Biodiversitet i indretning af udearealerne
- Synlige visninger af bæredygtige tiltag i byggeriet, fx bygningskonstruktion og materialevalg
- Synlige visninger af bæredygtig drift og mulighed for interaktivitet i pædagogiske aktiviteter

Ved nybyggerier af skoler og institutioner arbejdes henimod mere cirkulær økonomi og CO₂-neutralitet, en opgave som ByK i ØKF varetager. Således er mere end 25 projekter på vej mod DGNB-Guld. I 2022 stod Børnehuset på Else Alfelts Vej færdig som det første DGNB-Guld certificerede byggeri i kommunen.

For mindre bygge- og anlægsprojekter, enten administreret af Bygningsdrift eller håndteret af skoler og institutioner selv, efterleves miljøkrav ved brug af centrale aftaler i Kvantum. Desuden har Pædagogiske Uderum udarbejdet en tilpasset MBA21-kravliste til brug ved anlæg af legepladser.

Udfordringer

- Opfølgning på overholdelse af MBA21 hos leverandørerne
- Nødvendigheden af at etablere pædagogiske uderum på tag, øger CO₂ belastningen pga. behovet for tykkere betondæk og stålkonstruktioner

Muligheder

- Vidensdeling om miljømæssig bæredygtighed blandt relevante medarbejdere involveret i bygge- og anlægsopgaver
- At se på muligheder ved transformering af bygninger, frem for at bygge nye m².
- Med Klimaplan 35 forventes et øget fokus på databaserede opgørelser af klimaaftrykket ved byggeri

Central aktør i BUF

Kapacitet og Bygningsdrift

Aktøroversigt

Projektgruppen for Ressource- og Affaldsplanen 2024 i ARC & FAC

Understøtter skoler og daginstitutioner i forhold til efterlevelse af kravet om affaldssortering.

Strategien:

<https://www.kk.dk/politik/politikker-og-indsatser/klima-og-miljoe/cirkulaer-koebenhavn-ressource-og-affaldsplan>

Afdelingen for Bæredygtig Udvikling i FAC

Udbyder gratis formidling om natur, miljø, klima og FN's verdensmål til byens børn. Samt er videnscenter for lærere og pædagoger indenfor uddannelse for Bæredygtig Udvikling og naturfag.

Link til mere:

<https://buf.kkintra.kk.dk/indhold/afdelingen-b%C3%A6redygtig-udvikling>

Datarapport:

https://issuu.com/afdelingenforbaeredygtigudvikling/docs/statistikrapport_2023?fr=sYzM4ZTY0OTk1NDE

Energiteamet i ARC

Understøtter skoler og daginstitutioner i forhold til daglig og energirigtig drift.

Strategien:

https://www.kk.dk/sites/default/files/agenda/348858af-3ecf-47aa-9ef3-4becfba8beff/31a5ff98-1ab6-45c9-9cee-c60fd587110e-bilag-2_0.pdf

Skole, Mad og Kompetenceudvikling i FAC

Understøtter skoler og daginstitutioner i forhold til sund og økologisk mad samt reduktion af madspild.

Strategien:

<https://maaltider.kk.dk/for-borgere/mad-og-maaltidsstrategi>

Datarapport:

https://maaltider.kk.dk/sites/default/files/2023-12/Mad_ogMaltidsstrategi2023_Status_Final-a.pdf

Kørselskontoret i ARC

Optimerer kørsel af børn. Understøtter skolerne i at reducere kørsel af specialbørn og arbejder på at omstille institutionernes buskørsel til el.

Teamet for Pædagogiske Uderum i ARC

Understøtter skoler og daginstitutioner i forhold til at have de optimale pædagogiske uderum.

Opgaveportal:

<https://buf.kkintra.kk.dk/indhold/legepladsinspektion-ved-skoler-og-institutioner>

Budget og Regnskab i ARC

Skaber rammen for efterlevelse af krav mht. økologi og madspild via fødevarerudbuddet.

Politiken:

<https://www.kk.dk/politik/politikker-og-indsatser/beskaeftigelse-erhverv-og-oekonomi/koebenhavns-kommunes-indkoebspolitik-2023-2026>

Årsrapport:

https://maaltider.kk.dk/sites/default/files/2023-12/Mad_ogMaltidsstrategi2023_Status_Final-a.pdf

Kapacitet i ARC

Sikrer kapacitet i dagtilbud og skoler til byens børn, samt den rette pædagogiske funktionalitet af nye eller renoverede kvm.

Funktionsprogrammer:

[Publikationer for professionelle om byggeri til børn og unge | Københavns Kommunes hjemmeside \(kk.dk\)](#)

Beredskabsenheden i ARC & FAC

Formidler krav og løsninger om brandøvelser og -beredskab.

Opgaveportal:

<https://buf.kkintra.kk.dk/indhold/beredskab-0>

Gårdmandskorpset i ARC

Tilbyder ydelser i form af daglig drift og vedligehold af udearealer, tilsyn med varme- og ventilationsanlæg samt forskellige ad hoc-opgaver som fx mindre reparationer.

Link til mere:

<https://buf.kkintra.kk.dk/indhold/g%C3%A5rdmandskorpset-0>

Udarbejdet af Miljøtemaet i ARC

Miljøteamet i ARC understøtter skoler og daginstitutioner i efterlevelse af miljøpolitikken og miljøkrav, samt at miljø bliver en naturlig, integreret og værdiskabende del af deres hverdagspraksis, og udarbejder denne årlige status for miljø og klima i BUF.

Miljøpolitikken: <https://www.kk.dk/politik/politikker-og-indsatser/klima-og-miljoe/miljoepolitik>

Opgaveportal: <https://buf.kkintra.kk.dk/indhold/ledelse-af-milj%C3%B8arbejdet-i-buf-milj%C3%B8certificering>

BRUGER- STATISTIK 2023

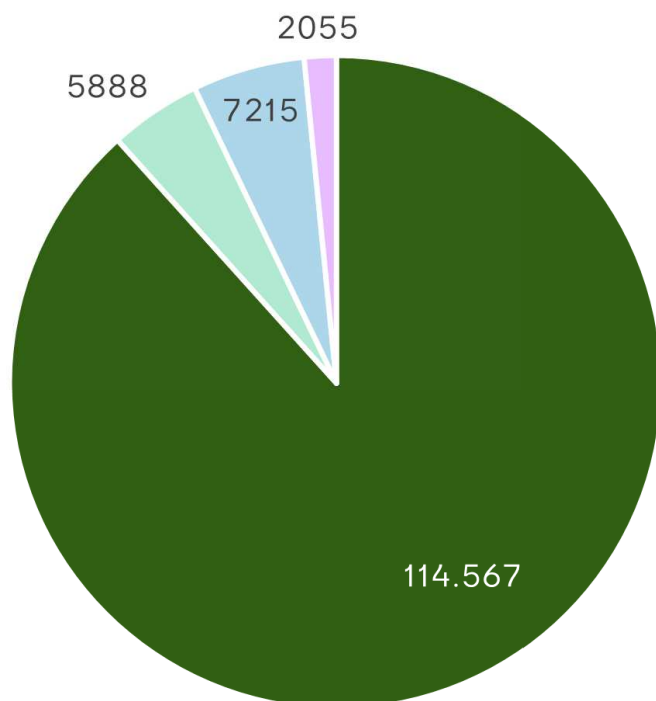

**AFDELINGEN FOR BÆREDYGTIG
UDVIKLING**

ABUS SAMLEDE BRUGERTAL I 2023

Typer af brugere

■ Brugere fra skoler og institutioner i København

■ Brugere fra skoler og institutioner uden for København

■ Brugere af offentlige arrangementer

■ Øvrige brugere

I 2023 HAR
AFDELINGEN FOR
BÆREDYGTIG
UDVIKLING (ABU)
UNDERSTØTTET

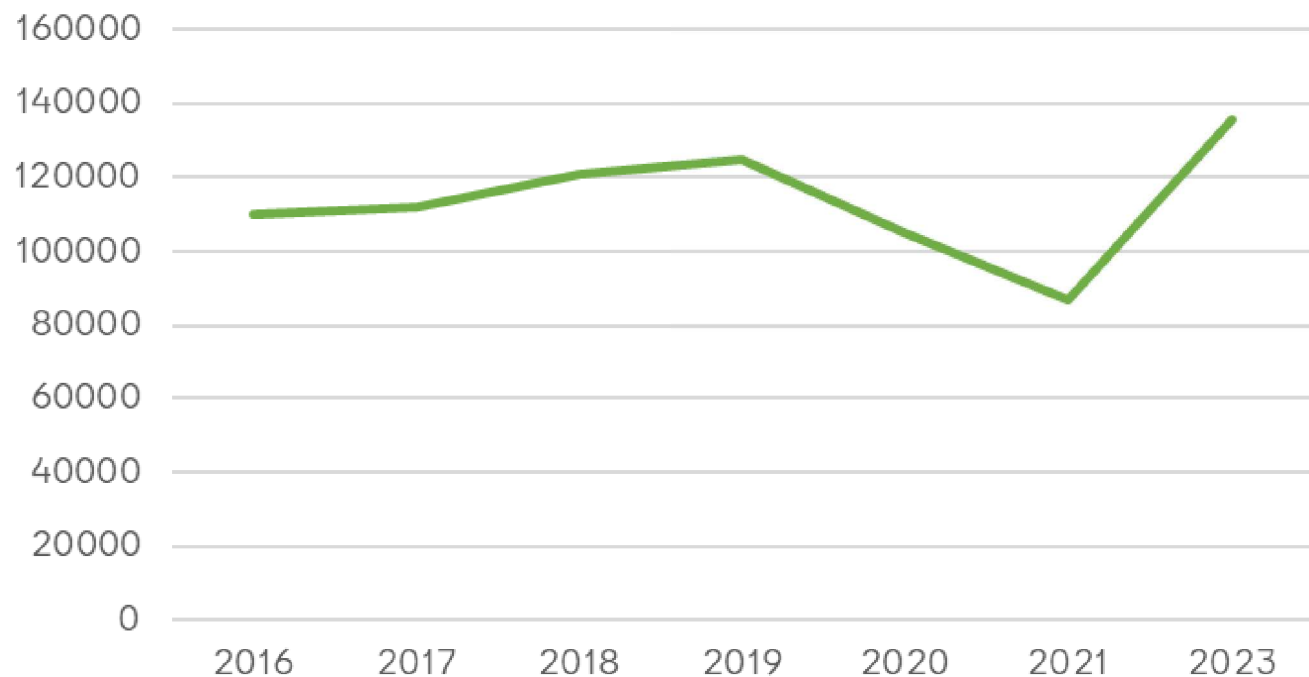
135.613

Børn, unge, pædagoger, lærere,
samarbejdspartnere, politikere,
studerende, forældre, borgere,
VIP'er, embedsfolk

UDVIKLING I ABU'S BRUGERTAL, 2016-2023

Udviklingen i antal brugere 2016-2023

I årene 2016-2023 har ABU's brugertal været støt stigende. Nedlukningen af Danmark i forbindelse med COVID-19 epidemien har resulteret i en nedgang på 40% af brugertallet i 2020 i forhold til 2019. I 2023 er tallet igen stigende og ABU har i 2023 haft det højeste besøgstal nogensinde..

ABU HAVDE I FORBINDELSE MED COVID 19 EN NEDGANG I BRUGERE. SAMTLIGE BRUGERE ER KOMMET TILBAGE OG BRUGERTALLET STIGER FORTSAT

ABU'S OFFENTLIGE ARRANGEMENTER

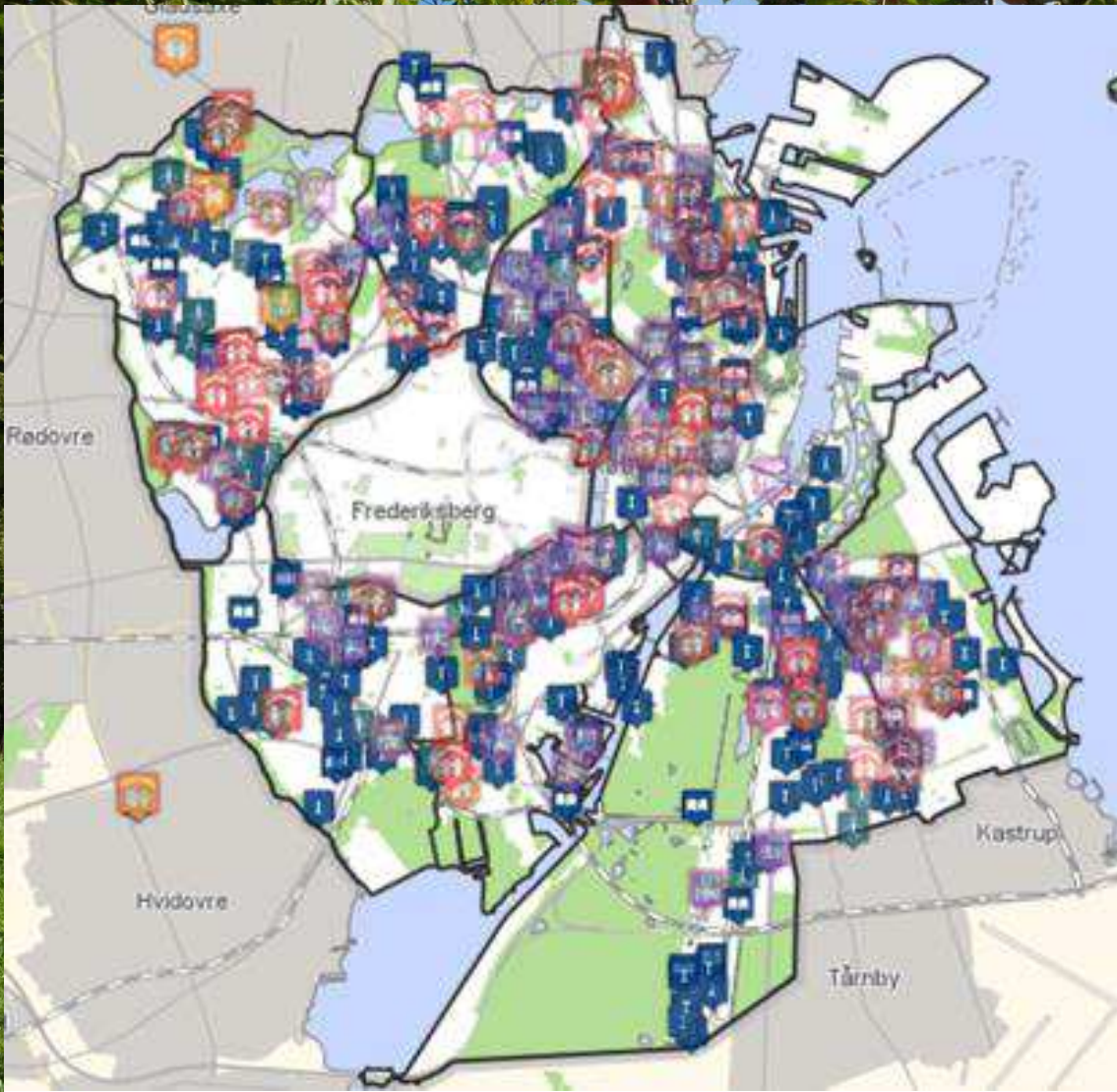
I løbet af året deltager ABU i en række offentlige arrangementer, hvor offentligheden kan se, hvad vi har at byde på. Det drejer sig bl.a. **Kulturnatten**, **Big Bang-konferencen**, Naturens dag samt en række **Åbent Hus**-arrangementer.

I 2023 HAR ABU
UNDERSTØTTET
7.215 BRUGERE
I FORBINDELSE
MED DIVERSE

**OFFENTLIGE
ARRANGEMENTER**

ABU UNDERSTØTTER HELE KØBENHAVN

Skoler, daginstitutioner og fritidsinstitutioner over hele København har benyttet ABUs tilbud i 2023. Dette gælder også helt nyanlagte skoler og institutioner.

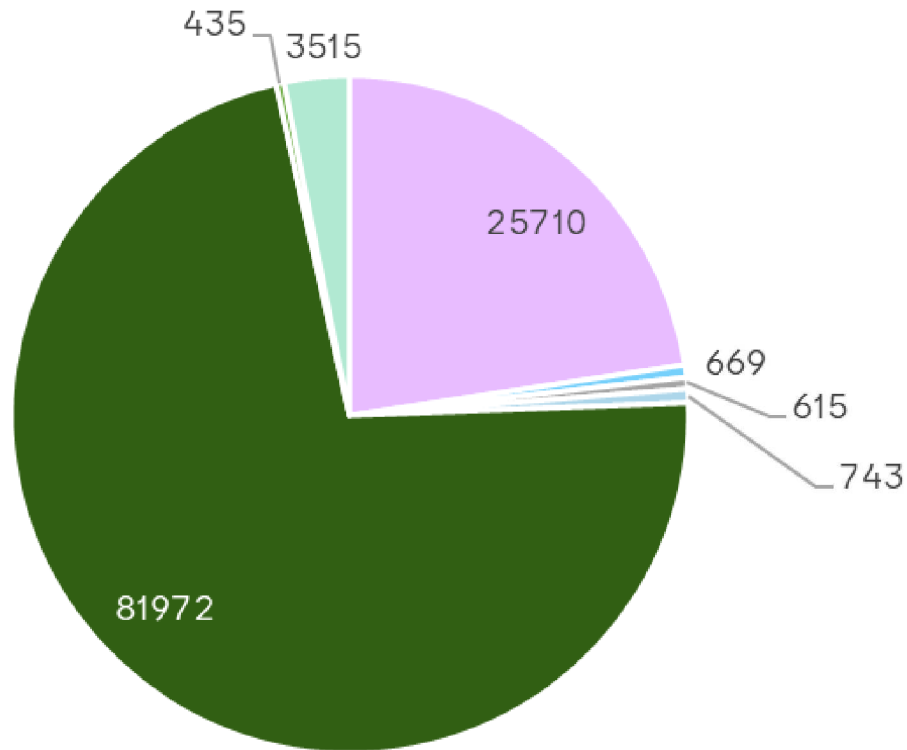
DE 113.659 BRUGERE
I KØBENHAVN KOMMER FRA
SKOLER OG INSTITUTIONER
FORDELT OVER HELE BYEN. DER ER
AFHOLDT **3.657 SKOLEFORLØB**, **44**
FORLØB PÅ FRITIDSINSTITUTIONER
OG **1.801 DAGINSTITUTIONS-**
FORLØB I 2023. I ALT ER DER
AFHOLDT

5.504 FORLØB
MED BØRN OG UNGE I
KØBENHAVN

HVOR KOMMER BRUGERNE I KØBENHAVN FRA?

Brugere i København

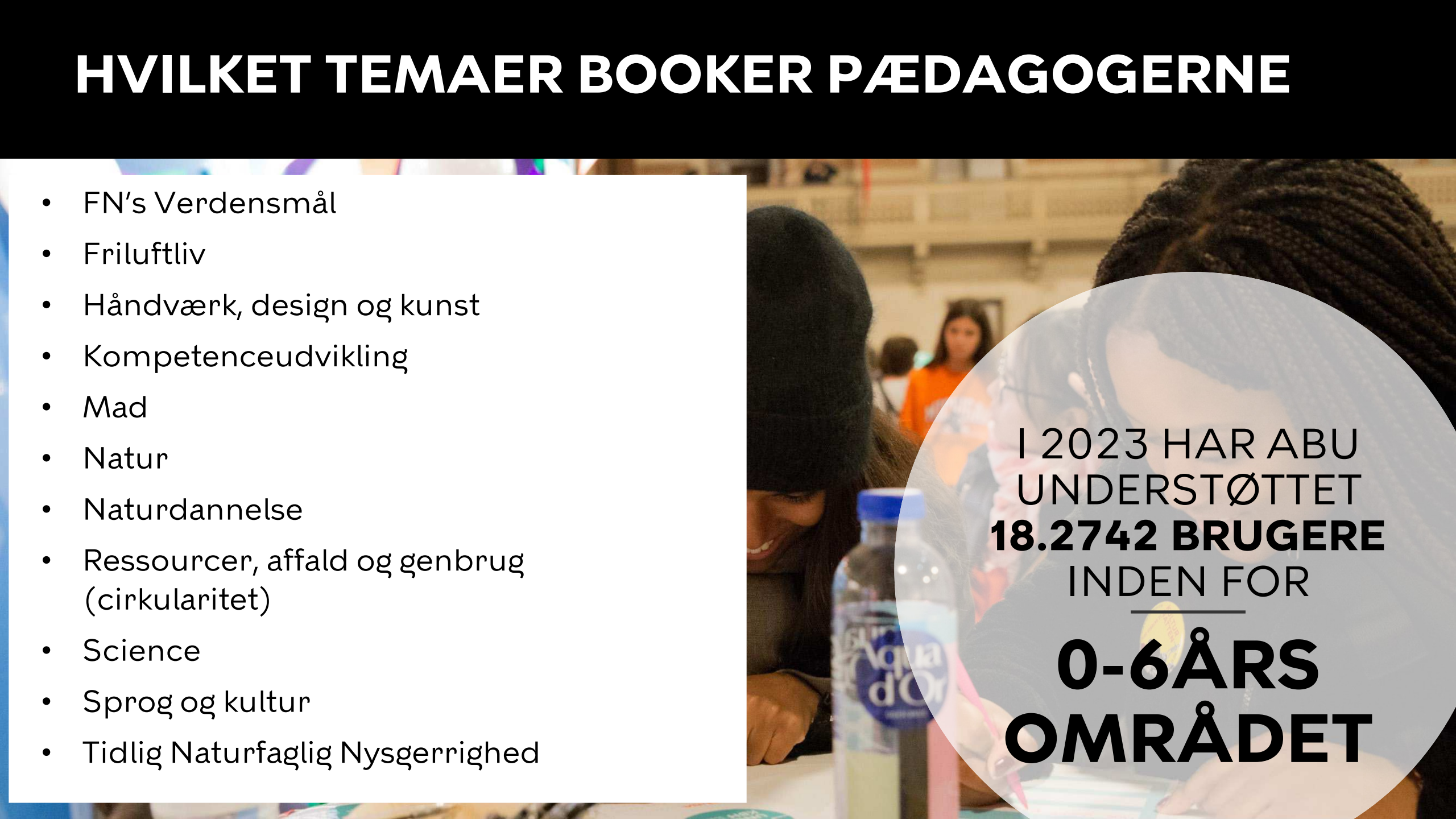

- Daginstitution
- Skole
- Dagpleje
- Specialinstitution
- Fritidscenter
- Specialskole
- Fritidsinstitution

BRUGERNE KOMMER
PRIMÆRT FRA
DAGINSTITUTIONER
OG FOLKESKOLER I
KØBENHAVN

HVILKET TEMAER BOOKER PÆDAGOGERNE

- FN's Verdensmål
- Friluftliv
- Håndværk, design og kunst
- Kompetenceudvikling
- Mad
- Natur
- Naturdannelse
- Ressourcer, affald og genbrug (cirkularitet)
- Science
- Sprog og kultur
- Tidlig Naturfaglig Nysgerrighed

A background image showing children at a table, possibly in a classroom or library setting. A water bottle is visible on the table. The image is partially obscured by a white text box on the left and a semi-transparent circular overlay on the right.

I 2023 HAR ABU
UNDERSTØTTET
18.2742 BRUGERE
INDEN FOR
0-6ÅRS
OMRÅDET

HVILKET TEMAER BOOKER LÆRERNE

- Bevægelse og trivsel
- Biodiversitet
- Byudvikling
- Cirkularitet
- Demokratisk dannelse
- FN's Verdensmål
- Friluftliv
- Håndværk og design
- Inddragelse af børn og unge
- Klima og klimatilpasning
- Kompetenceudviklingsforløb
- Mad
- Natur
- Overnatning og faglige camps

I 2023 HAR ABU
UNDERSTØTTET
85.487 BRUGERE
I FORBINDELSE
MED DIVERSE

**FAGLIGE
FORLØB FOR
SKOLER**

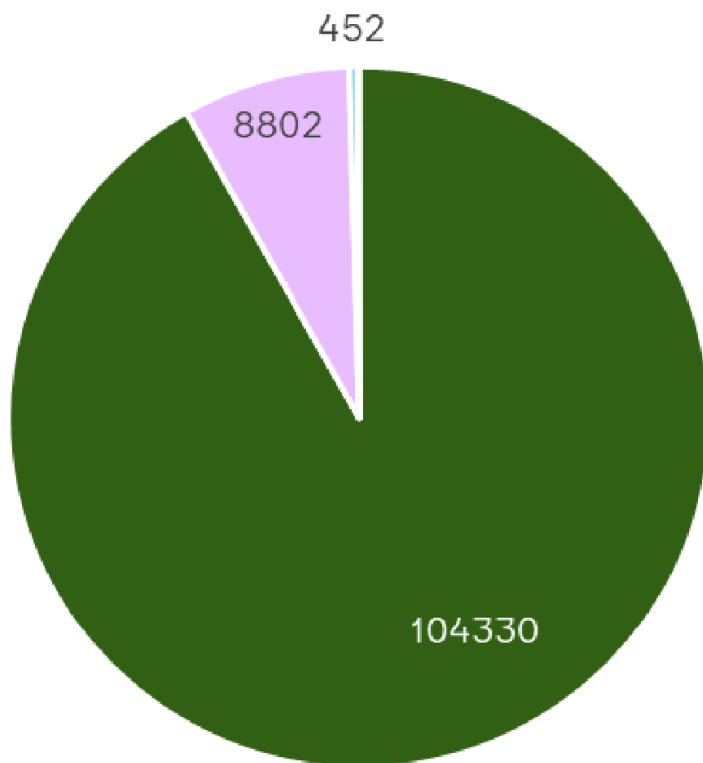
HVILKET TEMAER BOOKER LÆRERNE

- Overnatning og faglige camps
- Praksisfaglighed
- Ressourcer, affald og genbrug (cirkularitet)
- Science
- Sprogudvikling
- STEM
- Teknologidannelse

I 2023 HAR ABU
UNDERSTØTTET
ALLE
FOLKESKOLENS
KLASSETRIN OG DE
FLESTE FAG

BRUGERNES ORGANISERING

Brugernes organisering

■ Folkeskoler og kommunale institutioner

■ Selvejende institutioner

■ Privatskoler og institutioner

■ Gymnasium

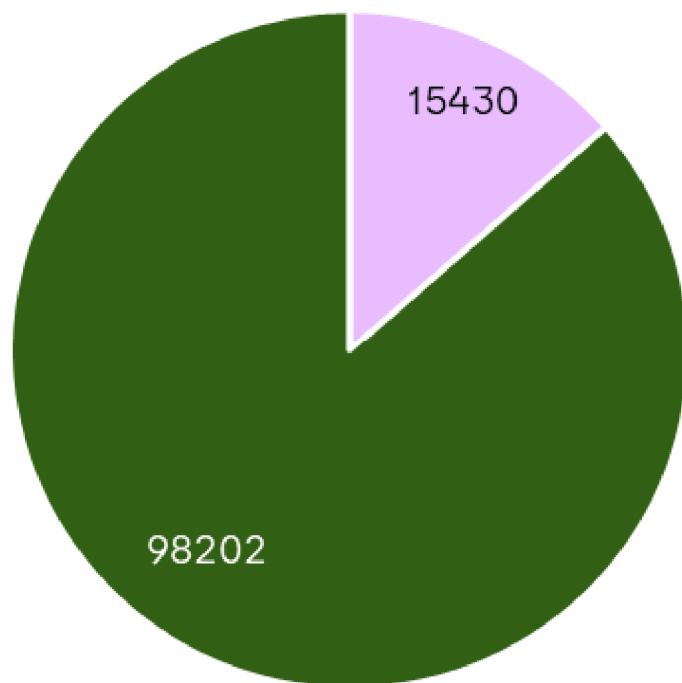
ABU HAR FLEST
BRUGERE FRA
FOLKESKOLER OG
KOMMUNALE
INSTITUTIONER I

KØBENHAVN

FORLØB MED ELLER UDEN UNDERVISER

Brugere på forløb med/ uden vejleder

■ På egen hånd ■ Vejleder

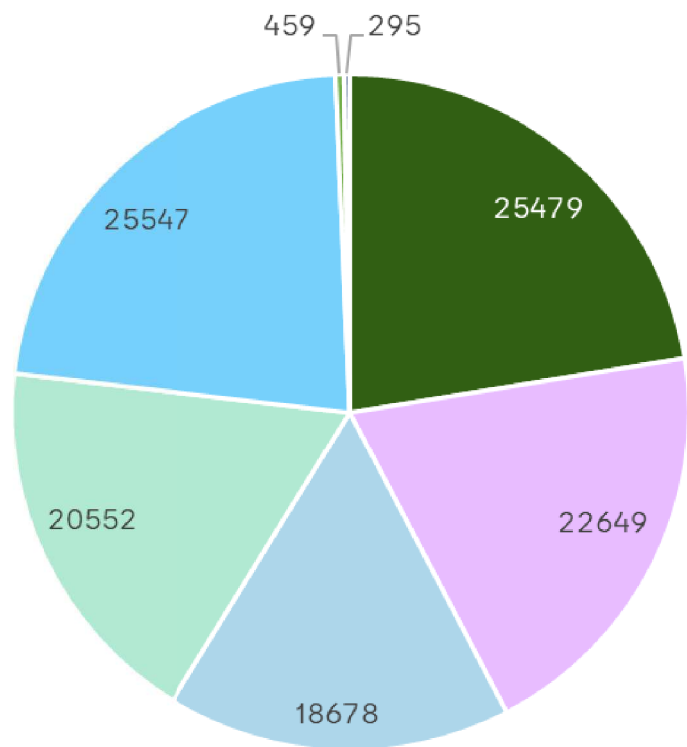
En del af ABU's forløb foregår som selvkørende aktiviteter efter aftale, som fx forberedende samtaler, vejledning og temakasser. Herudover er udlån af diverse ressourcer medregnet under brugere, der benytter ABU's tilbud på egen hånd.

OFTE MØDER BRUGERNE
EN ELLER FLERE
UNDERVISERE FRA ABU,
NÅR DE BENYTTET
VORES LÆRINGSTILBUD

KØBENHAVN

BRUGERE FORDELT PÅ OMRÅDER

Brugere fordelt på områder

- Amager
- Brønshøj-Vanløse
- Indre By-Østerbro
- Nørrebro-Bispebjerg
- Valby-Vesterbro-Kgs Enghave
- Flere bydele
- Ukendt

'Flere bydele' dækker blandt andet over arrangementer med vores klimaambassadører'Ukendt bydel' dækker over en håndfuld skole- og institutionsforløb, hvor skolen/daginstitutionen ikke er blevet noteret.

ABU'S BRUGERE
KOMMER FRA SKOLER
OG INSTITUTIONER
FORDELT OVER HELE

KØBENHAVN

DE KØBENHAVNSKE SKOLERS BRUG AF ABU

Samtlige københavnske almene folkeskoler har benyttet ABU's læringstilbud i 2023. Det samme gælder for alle specialskolerne med undtagelse af Skolen i Peder Vedelsgade. I 2023 har Skolen på Islands Brygge, Brønshøj Skole, Damhusengens Skole og Ellebjerg Skole benyttet vores tilbud med flest elever

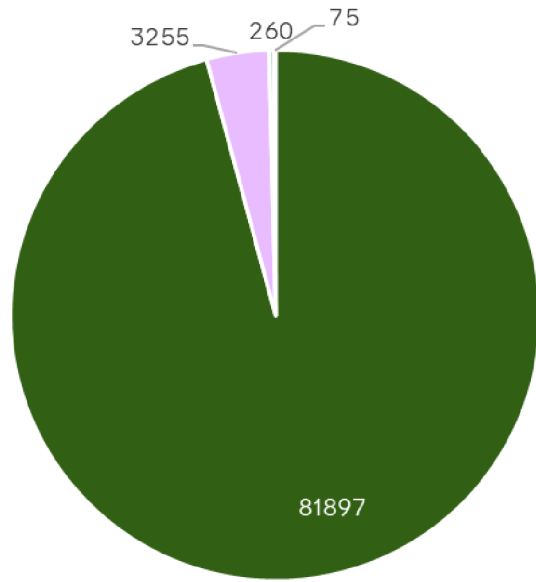

I 2023
UNDERSTØTTEDE ABU
61 FOLKESKOLER OG 10
SPECIALSKOLER I
KØBENHAVN

DE KØBENHAVNSKE SKOLERS BRUG AF ABU

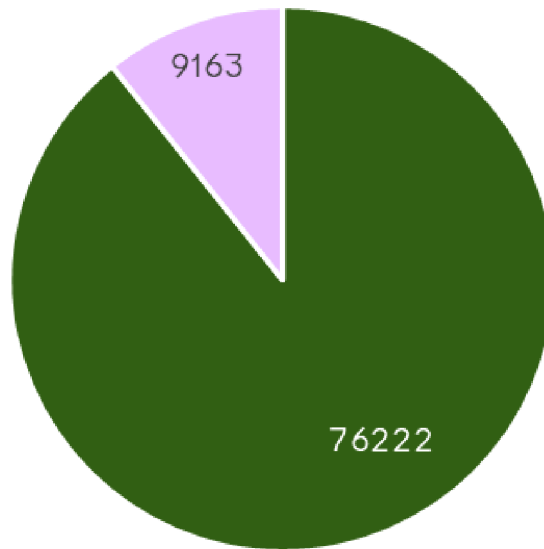
Brugere fordelt på skoletyper

■ Folkeskole ■ Specialskole ■ Selvejende specialskole ■ Andk

Der kommer flest brugere fra folkeskoler og specialskoler og ganske få fra private skoler og ungdomsskoler.

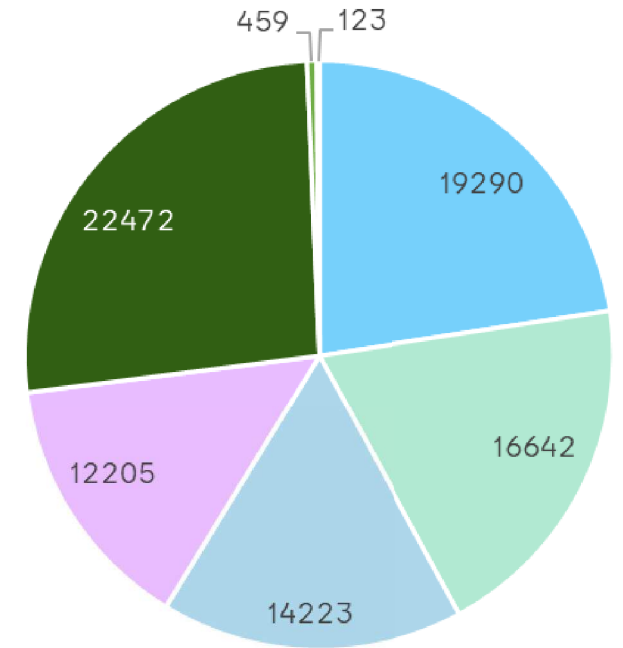
Forløb med/uden underviser (Skoler)

■ Vejleder ■ På egen hånd

89 % af skoleforløbene i København foregår med en eller flere undervisere tilknyttet. 11 % af forløbene i 2023 er selvkørende. Det er en væsentlig fremgang af forløb med underviser, da fordelingen de foregående år har været 75% med vejleder/ underviser og 25% forløb, hvor læreren selv stod for undervisningen

Brugere fordelt på områder (Skoler)

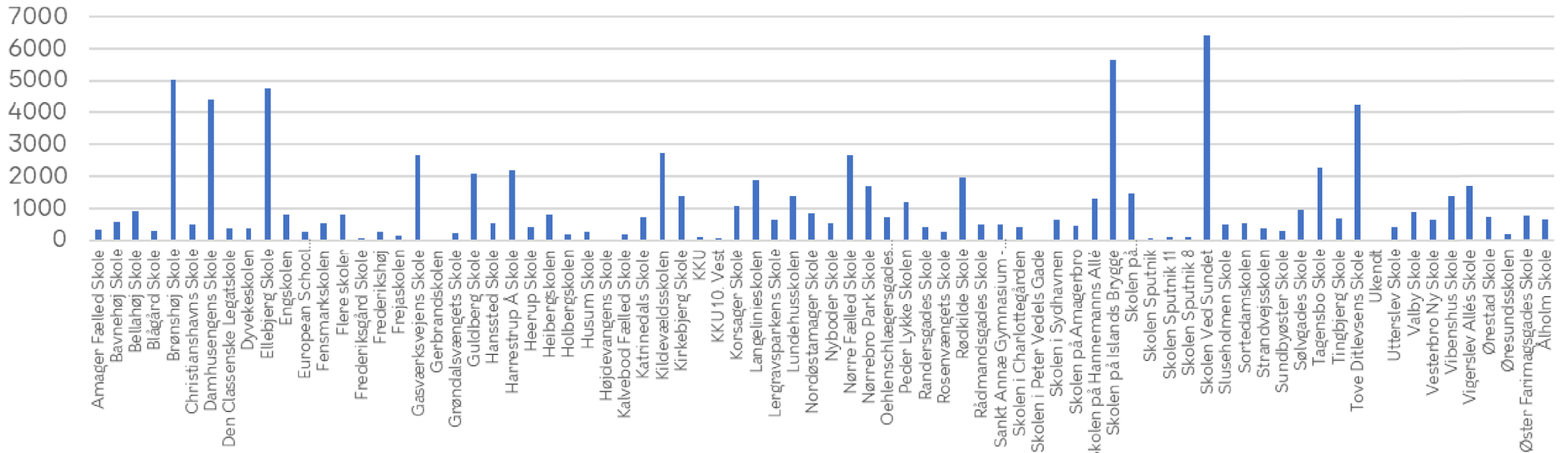

■ Amager ■ Brønshøj-Vanløse
■ Indre By-Østerbro ■ Nørrebro-Bispebjerg
■ Valby-Vesterbro-Kgs. Enghave ■ Flere bydele
■ Ukendt

På skoleområdet har der været flest brugere fra Valby/Vesterbro/Kgs.. Enghave og færrest fra Nørrebro-Bispebjerg. Betegnelsen Flere bydele dækker over aktiviteter, hvor eleverne er sammensat på tværs af skoler.

DE KØBENHAVNSKE FOLKESKOLERS BRUGERTAL

Skolernes brug af ABUs læringstilbud

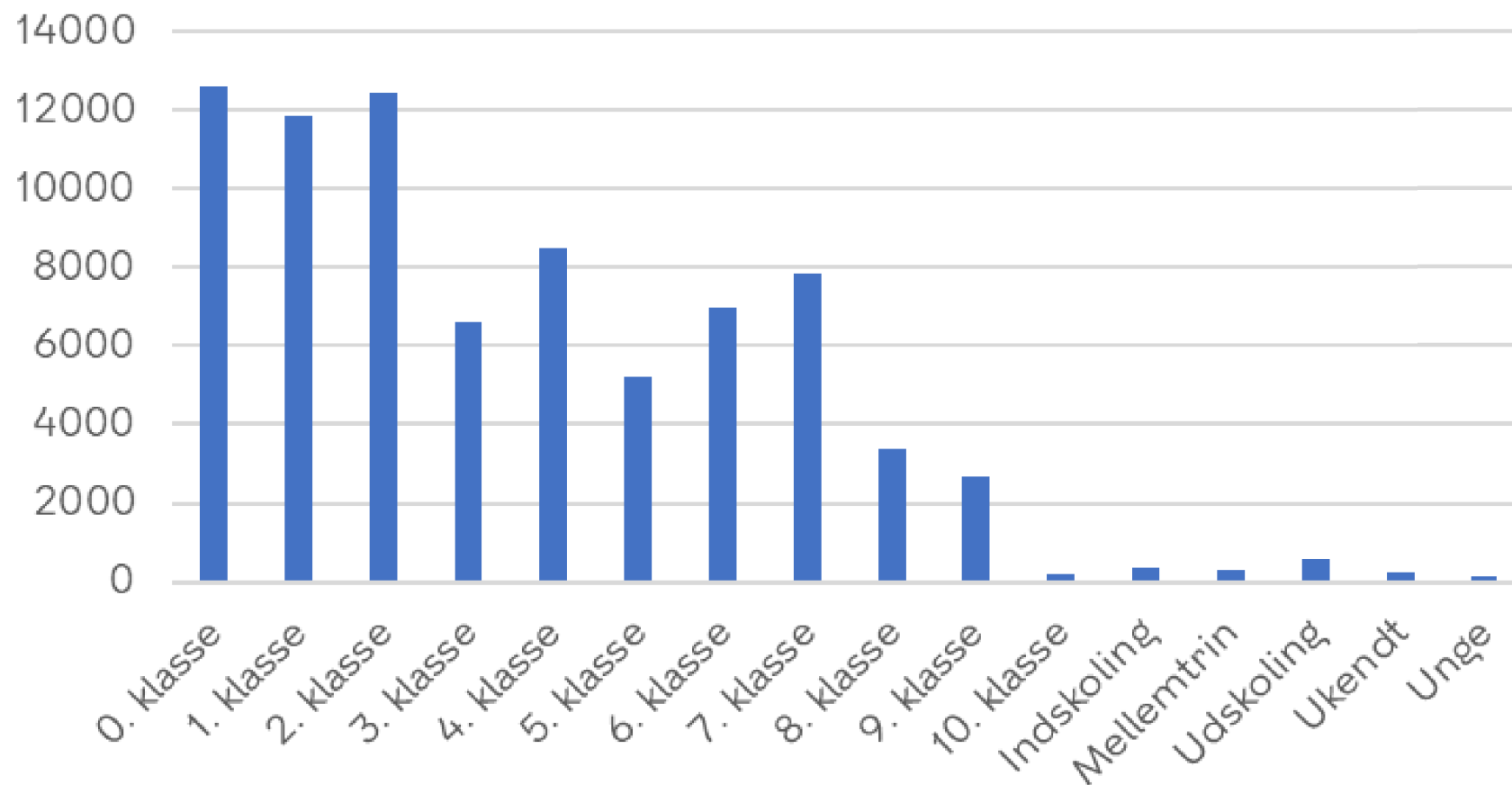

Skolernes brug af ABU's læringstilbud varierer. Skoler med meget høje brugertal er typisk et udtryk for, at skolen f.eks. har holdt emneuger for hele skolen eller har benyttet et tilbud adskillige gange. Det gælder blandt andet besøg på Københavns Skolehaver eller samarbejdsprojekter mellem skolen og ABU.

OBS! Brugertallet er ikke et udtryk for antallet af unikke brugere, da flere elevgrupper og klasser benytter ABU's tilbud gentagende gange og hvert besøg tælles med i statistikken.

BRUGERTAL FORDELT PÅ KLASSETRIN

Brugere fordelt på klassetrin

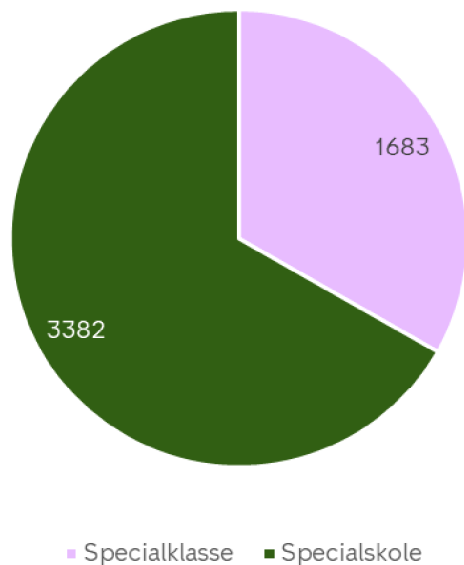
ABUs tilbud benyttes af alle klassetrin. 47% af ABUs skoleforløb benyttes af indskolingsklasser. 35% af klasser fra mellemtrinnet og 18% af elever fra udskoling.

Elever i udskoling bruger i høj grad ABUs tilbud som forberedelse til den fælles prøve i naturfag.

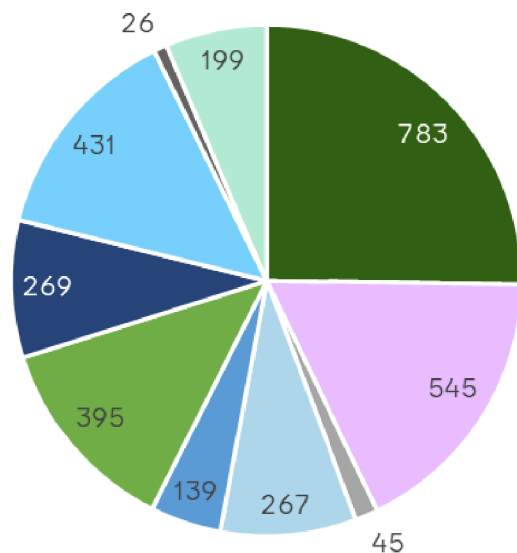
UNDERSTØTTELSE AF SPECIALOMRÅDET

Hvor kommer brugerne fra specialområdet fra (skoler)

I 2023 har ABU understøttet hovedparten af specialskolerne i København samt en række specialklasser og modtageklasser på de københavnske folkeskoler. Antallet af gennemførte forløb er næsten en firdobling siden sidste optælling i 2021.

Brugere fordelt på Københavns specialskoler

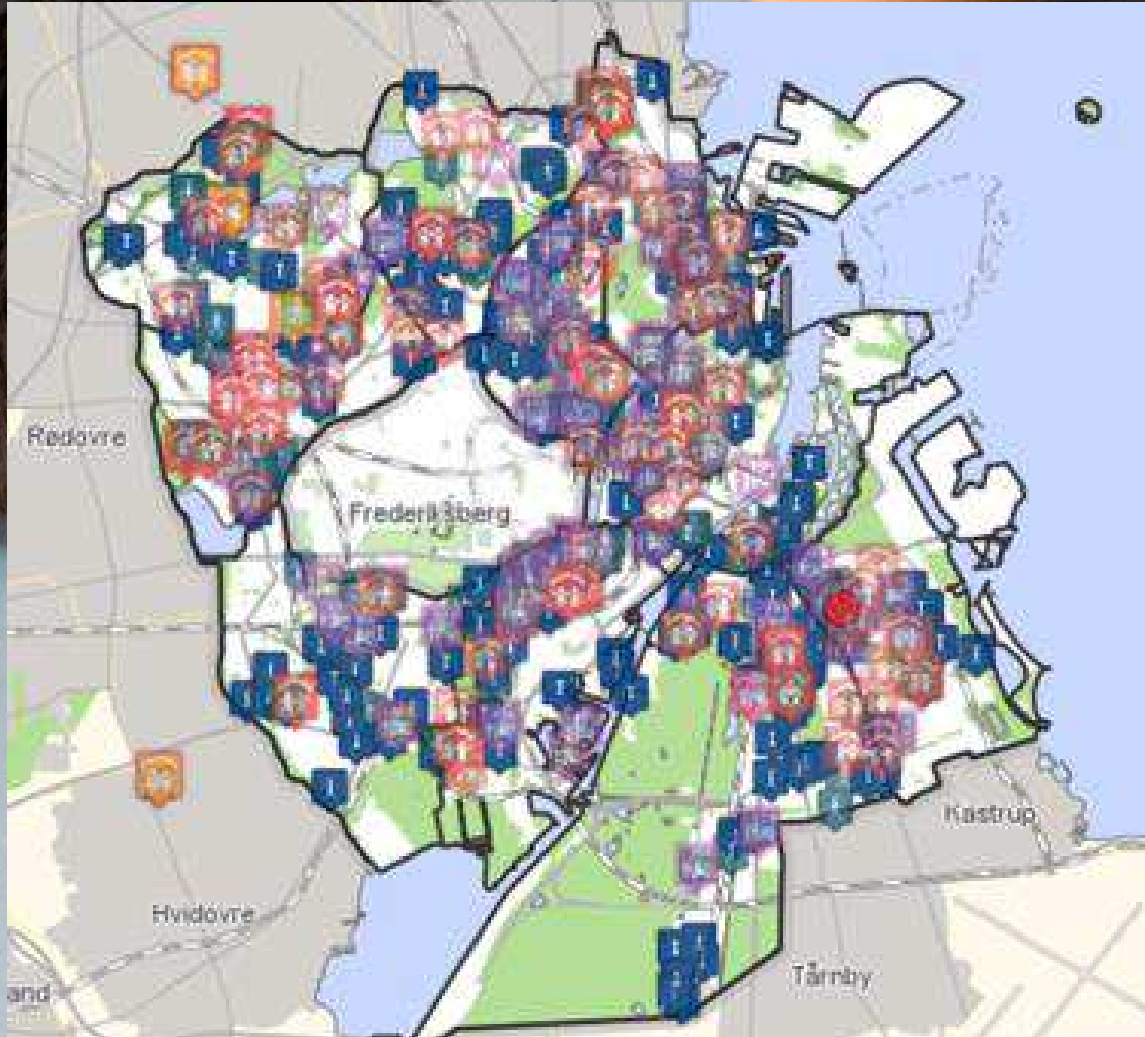
- Engskolen
- Frederiksgård Skole
- Frejaskolen
- Rosenvængets Skole
- Skolen i Peter Vedels Gade
- Fensmarksskolen
- Frederikshøj
- Heerup Skole
- Skolen i Charlottegården
- Øresundsskolen

Ud over elever fra de københavnske specialskoler, har 404 elever fra de specialtilbud, København har visiteret elever til benyttet sig af ABUs tilbud i 2023. Det omfatter Sputnik, Skovtours og Idrætsprojektet.

I 2023 BLEV ABU'S LÆRINGSTILBUD BENYTTET AF ALLE KØBENHAVNS SPECIALSKOLER PÅ NÆR ÉN. VI UNDERSTØTTEDE I ALT 2.868 BRUGERE FORDELT PÅ

**396 FORLØB
PÅ SPECIALOMRÅDET**

ABU OG KØBENHAVNS DAGINSTITUTIONER

Der er 326 kommunale og selvejende institutioner i København i 2023, hvoraf ABU understøttede 167 (samt fire private daginstitutioner og to dagplejere). Grøndalen havde mere end 2.000 børnedag i ABU regi 2023.

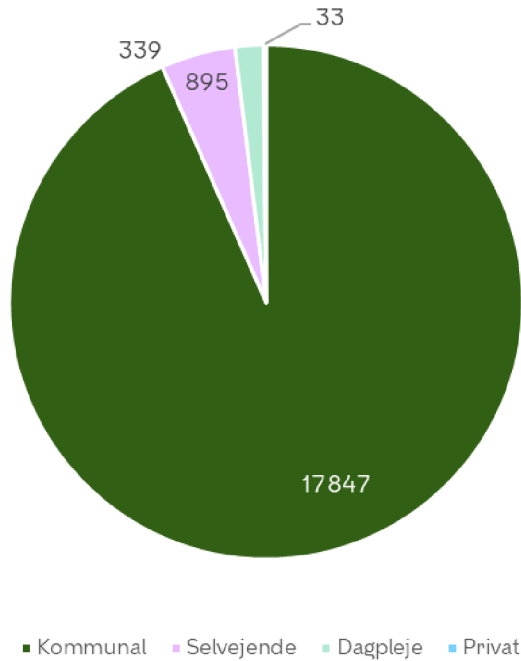
I 2023 UNDERSTØTTEDE
ABU **164**
DAGINSTITUTIONER
FORDELT OVER HELE
KØBENHAVN

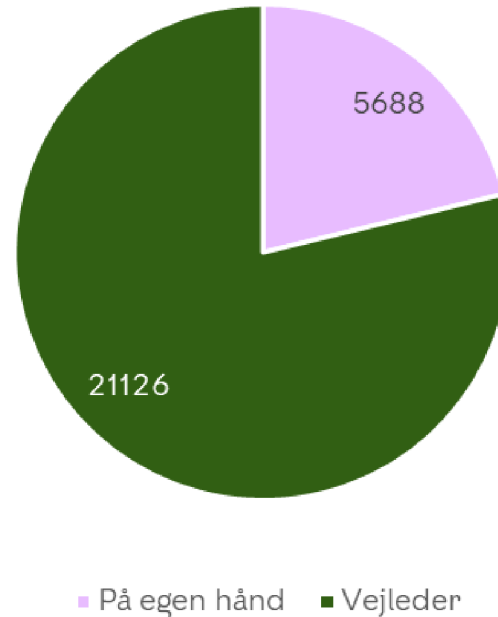
DAGINSTITUTIONERS BRUG AF ABU'S TILBUD

Brugere fordelt på institutionstyper

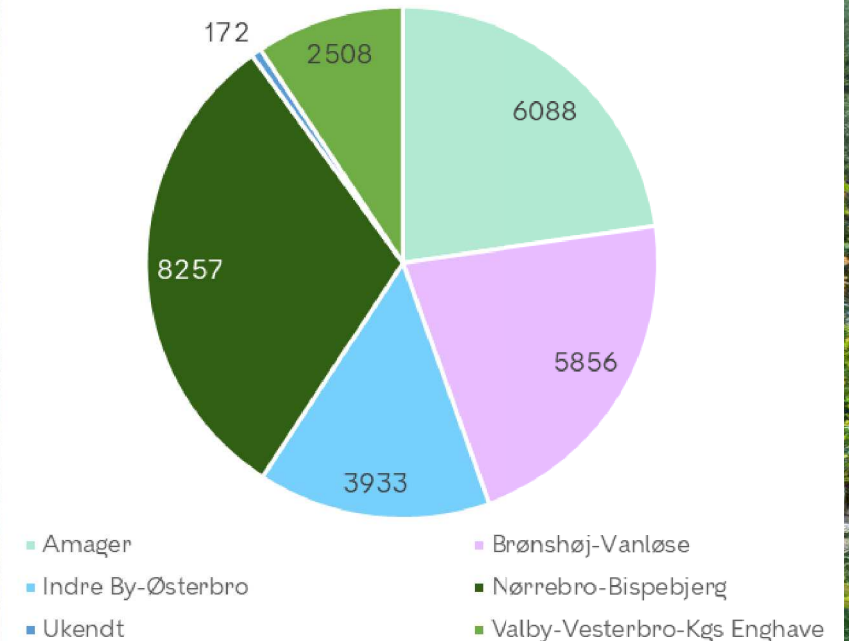
93% af brugerne kommer fra kommunale institutioner, mens de selvejende står bag 5% af de besøgende på daginstitutionsområdet. Det er en markant forøgelse af kommunale tilbud, der benytter ABUs tilbud.

Brugere på forløb med/uden underviser (institutioner)

79% af forløbene til daginstitutionerne er med vejleder, mens 21% er på egen hånd. På skoleområdet er det kun 11%, der giver sig i kast med aktiviteter på egen hånd.

Brugere fordelt på områder (institutioner)

Tidligere var der en tendens til, at bestemte bydele kun benyttede en del af de tilbud, der var til daginstitutionområdet. I 2023 har institutioner i samtlige bydele både benyttet ABUs faste baser og udkørende tilbud.

KØBENHAVNS DAGINSTITUTIONER: BRUGERTAL

OMRÅDE AMAGER

Institutioner

Artillerivejens Krudtugler og Slottet	13
Bryggehuset	42
Børnehaven på Smyrnavej	21
Børnehuset 8TALLET	79
Børnehuset Bella	466
Børnehuset Det Røde Hjørne	125
Børnehuset Fælleden	1578
Børnehuset Gullfossgade	75
Børnehuset Hørgården	113
Børnehuset Hørgården og Tyttebøvsen	145
Børnehuset i Svinget	14
Børnehuset Lygtemagerstien	19
Børnehuset Nathanael	340
Børnehuset Sundby Algård	181
Børnehuset ved Volden	107
Børnehuset Villa Bohème	126
Den Flyvende Kuffert	45
Den Integreerede Institution Legehjørnet	271

OMRÅDE AMAGER

Institutioner

Eksperimental Institutionen	174
Galaxen	75
Gullandsgården	97
Havblik	18
Himmel og Hav	14
Himmelrummet	43
Hundredemeterskoven	80
Idrætsbørnehuset Jorn	25
Jacob Holms Minde	132
Lumix Nord	94
Møllelængens Børnehave	74
Nokken	75
Sejlhuset	86
Snorretoppen	94
Stjernehimlen	49
Sundby Asyl	9
Søstjernen	58
Thorsanna	73
Tyttebøvsen	24
Østen for Solen	24

OMRÅDE BRØNSHØJ -VANLØSE

Institutioner

Adventskirkens Børnehave	20
Adventskirkens Vuggestue	22
Andedammen	148
Bellahøj Børnehave	48
Børnehaven Håbet	176
Børnehaven Voldparken	284
Børnehuset Mundi	16
Duetten	36
Enghusene	214
Grøndalen	2196
Haletudsen	20
Haven	64
Husum Menighedsbørnehave	36
Husumvold	72
Landsbyen	1363
Lærkereden	20
Molevitten	280
Månestrålen	13
Nordtoftegaard	38
Parkhøj	14
Skattesuset	333
Slettegården	28
Slottet	100
Stjernen	39
Stjerneskuddet	97
Tusindfryd	28
Vanløse Børnegård	23
Vanløse Folkebørnehave	24
Vindsuset	54
Vuggestuen Rugvej	38
Væksthuset	12

OMRÅDE INDRE BY -ØSTERBRO

Institutioner

Anna Wulffs	27
Asmundsminde	158
Blikfang	32
Børnebastionen	62
Børnebyen ved Glyptoteket	160
Børneflokket	100
Børnehaven Slottet	39
Børnehaven Tussenelda	27
Børnehuset Bryggen	184
Børnehuset Cobra	17
Børnehuset på Holmen	116
Børnehuset Tuborgvej	43
Christianshavns Asyl	49
Det lyserøde børnehus	118
Eventyrlandet	114
EventyrØen	154
Flora	110
Haraldsgården	23
Idrætsbørnehaven Hylet	22
Kastelsgården	90
Krudthuset	650
Krudtmøllen	74
Langebro	12
Mikkeltorg	159
Ministeriernes Børnehus	70
Rosenborg Frihavns Børnehave	230
Rosengården	95
Røde Ko i Centrum	33
Røde Rose	406
Sofiegårdens Børnehave	108
Sofiegårdens Vuggestue	12
Vartov Børnehave	53
Vuggestuen Carl Nielsen	90
Vuggestuen Junglebo	24
Østerfælled Børnehus	84

KØBENHAVNS DAGINSTITUTIONER: BRUGERTAL

OMRÅDE NØRREBRO -BISPEBJERG

Institutioner	
0-6 års inst. Nordstjernen	88
Bakketoppen	540
Barnkommens Land	672
Bethlehems Sogns Børnehaven	36
Brolopperne	248
Børnehaven Ansgars Engle	694
Børnehaven Ønskeøen	17
Børnehuset Balder	270
Børnehuset Frimestervej	35
Børnehuset Joanna	18
Børnehuset Land og By	32
Børnehuset Universet	595
Dronning Louises Asyl	306
Emdrup Børnehaven Firbenet	52
Himmelbuen	263
Kernehuset	51
Klatretræet	83
Krible-Krable	205
Kålormen	46
Murergården	563
Ringertoften	344
Sankt Johannes Gårdens Integreerede	
Børne-/Ungeinstitution	36
Småbørnenes Forsamlingshus	271
Solstrålen	1030
Stenurten	30
Studsgården	1030
Stærebo	40
Sølund	56
Valhalla	531

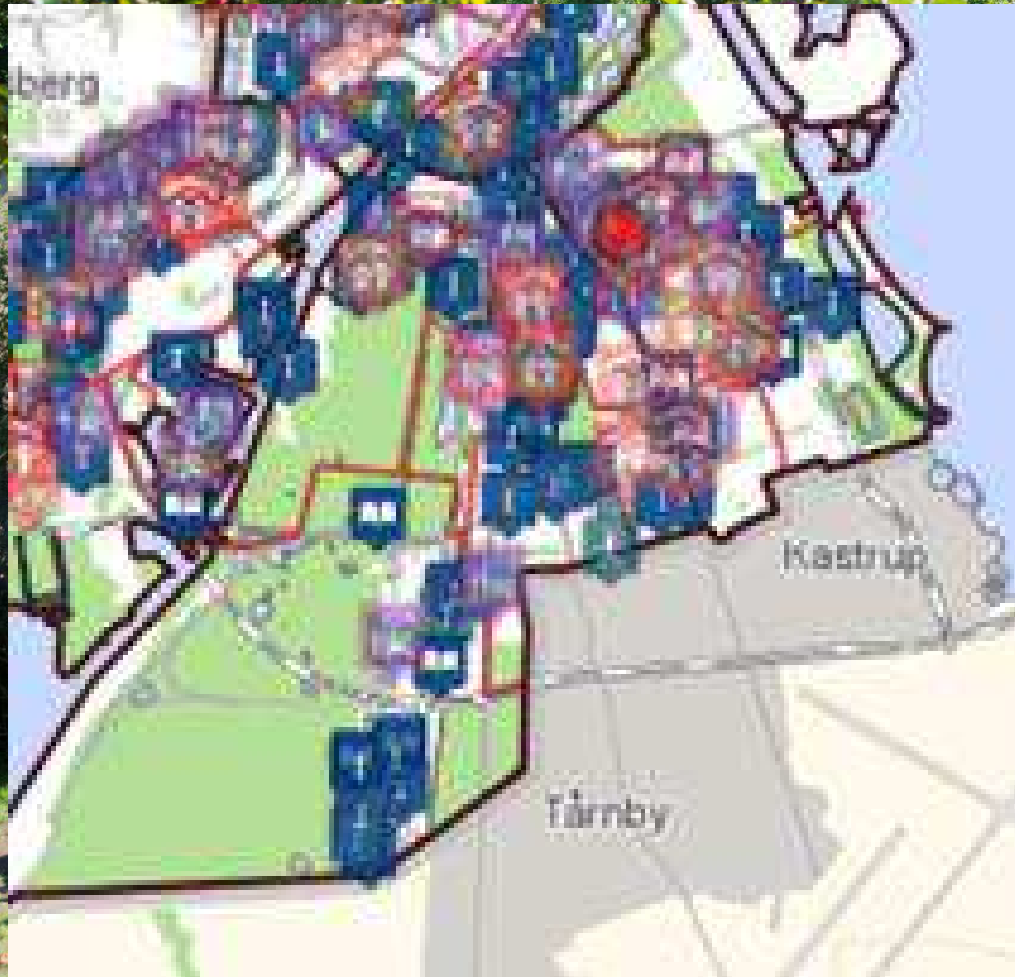
VALBY-VESTERBRO -KGS ENGHAVE

Institutioner	
Benediktegården	251
Børnegården Frederiksholm	224
Børnehaven Kongeskibet	195
Børnehuset Abel og Viktoria	39
Børnehuset Bag Elefanterne	46
Børnehuset Columbus	171
Børnehuset Fengersvej	525
Børnehuset Lillekilde	66
Børnehuset Scandiagade	36
Børnehuset Sydstjernen	24
Humlehuset	144
Idrætsbørnehuset Vippen	28
Idrætsinstitutionen Bavnehøj	34
Isbjørnen	34
Lyngholmen	28
Margrethegården	80
Noas Ark	150
Saxoly Børnehus	15
Stakhaven	12
Stubmøllen	192
Tante Olga's Børnehus	16
Vandkanten	11
Vuggestuen Kongehuset	187

OMRÅDE AMAGER

PÅ AMAGER HAR ABU
UNDERSTØTTET ALLE
OMRÅDETS 14
FOLKESKOLER, DEN ENE
SPECIALSKOLE OG 39 UD
AF 76 DAGINSTITUTIONER.
I ALT ER DER AFHOLDT

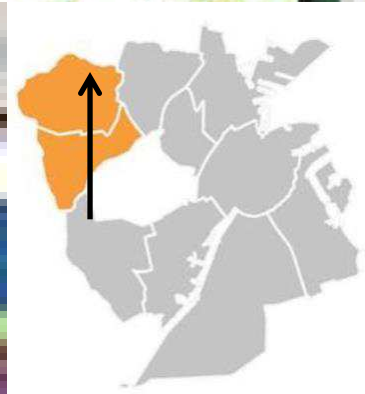
2235 FORLØB

**MED SKOLER OG DAG-
INSTITUTIONER PÅ AMAGER**

*På Amager har ABU i 2023 understøttet skoler og daginstitutioner.
Fordelingen har været 76% forløb til skoler og 24% til daginstitutioner*

OMRÅDE BRØNSHØJ-VANLØSE

I BRØNSHØJ-VANLØSE HAR ABU UNDERSTØTTET ALLE OMRÅDETS 9 FOLKESKOLER, SPECIALTILBUDET REDERIKSHØJ OG 31 UD AF 55 DAGINSTITUTIONER. I ALT ER DER AFHOLDT

995 FORLØB

MED SKOLER OG DAG-
INSTITUTIONER I BRØNSHØJ-
VANLØSE

Brønshøj-Vanløse var tidligere den bydel med færrest besøg. Det har ændret sig i 2023 og de har nu lidt flere end Indre By- Østerbro.

OMRÅDE INDRE BY-ØSTERBRO

I OMRÅDET INDRE BY-ØSTERBRO HAR ABU UNDERSTØTTET ALLE 13 FOLKESKOLER, ALLE 4 SPECIALSKOLER OG 35 UD AF 57 DAG-INSTITUTIONER. I ALT ER DER AFHOLDT

962 FORLØB

MED SKOLER OG DAG-INSTITUTIONER I INDRE BY-ØSTERBRO

I 2023 har samtlige folkeskoler og specialskoler og mere end halvdelen af dagtilbuddene benyttet ABUs tilbud i Indre By-Østerbro.

OMRÅDE NØRREBRO-BISPEBJERG

I OMRÅDET
NØRREBRO-BISPEBJERG
HAR ABU UNDERSTØTTET
ALLE 10 FOLKESKOLER, DE
3 SPECIALSKOLER SAMT
39 AF OMRÅDETS 72
DAGINSTITUTIONER. I ALT
ER DER AFHOLDT

989 FORLØB

**MED SKOLER OG DAG-
INSTITUTIONER PÅ NØRREBRO-
BISPEBJERG**

Skolehaverne i området Nørrebro-Bispebjerg har mange skole- og institutionsgrupper på besøg årligt. Grupperne er hver især på besøg i skolehaven 16 gange, hvilket er en af årsagerne til, at der er afholdt så mange

OMRÅDE VALBY-VESTERBRO-KGS. ENGHAVE

I OMRÅDET VALBY-
VESTERBRO-KGS. ENGHAVE
HAR ABU UNDERSTØTTET
ALLE 15 FOLKESKOLER, 2
SPECIALSKOLER OG 23 UD
AF 66 DAG-INSTITUTIONER.
I ALT ER DER AFHOLDT

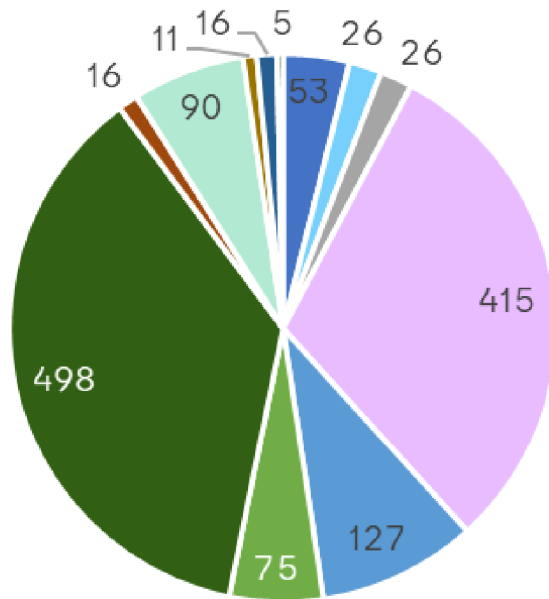
1.212 FORLØB

MED SKOLER OG INSTITUTIONER I
**VALBY-VESTERBRO-KGS.
ENGHAVE**

Tove Ditlevsens Skole og Vigerslev Allés Skole har tidligere været blandt de skoler i Valby-Vesterbro-Kgs. Enghave, der har benyttet ABU mest. I 2023 er de blevet overhalet af Ellerbjerg Skole, som en af de skoler, der benytter ABU mest.

FRITIDSINSTITUTIONER I KØBENHAVN

Brugere fordelt på fritidsinstitutioner

- Bavneshøj Skole KKFO
- Fritidscenter Brønshøj Husum
- Fritidscenter Vanløse
- Fritidsinstitutionen ved Skolen i Sydhavnen
- Kvisten/Capella
- Thomas P. Hejles Ungdomshus
- Fritidscenter Amager Nordøst
- Fritidscenter Christianshavn - Indre By
- Fritidsinstitutionen ved Nordøstamager Skole
- KKFO Fritidsinstitutionen ved Skolen i Sydhavnen
- Pumpestationen Fritidscenter
- Værk1

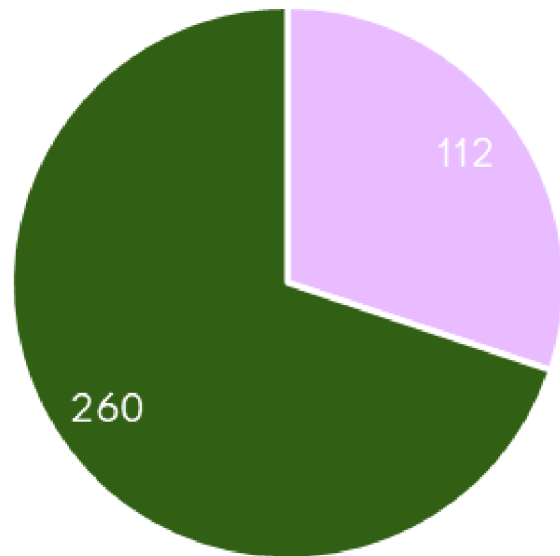
ABU UNDERSTØTTER OGSÅ FRITIDSINSTITUTIONER I KØBENHAVN. I 2023 HAR VI HJULPET FRITIDSINSTITUTIONER MED DERES AFFALDSSORTERING OG AFHOLDT 44 FORLØB MED BØRN FORDELT PÅ 12 FRITIDSINSTITUTIONER. I ALT HAVDE ABU

**1.358 BRUGERE
FRA FRITIDSINSTITUTIONER**

ABU OG DAG/DØGNBEHANDLINGSTILBUD

Antal brugere for supporterende dag/ døgnbehandlingstilbud

■ Skovtours ■ Skolen Sputnik

I 2023 har ABU understøttet 2 forskellige dag/døgnbehandlingstilbud i og udenfor København, svarende til 372 brugere. Nogle af SOFs særlige tilbud har ikke benyttet ABU i 2023, til gengæld er særligt tre afdelinger af Skolen Sputnik meget glade for at benytte ABUs tilbud. ABU servicerer private skoleordninger på lige fod med kommunens egne tilbud, når Københavns Kommune har visiteret københavnske børn til ordningerne.

ABU UNDERSTØTTER
ALLE BØRN OG UNGE
I KØBENHAVN, OGSÅ
DEM DER BENYTTER
SIG AF

**DAG/DØGN-
BEHANDLING**